Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פּרייז 20 גראָשען

הײנט 8 זײטען

נײער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטײאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צײטונג

Nr. 174 (1169) | Łódź, Sroda 27 Lipca 1927 | פינפטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דאָנערשטאָג כ״ח תמוז תרפ״ז. | Nr. 174 (1169)

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24,71.

אויסזיכטען אויף אַ גוטען האַנדעלס-בילאַנס

פּערמאַנענט-שטײער װערט נישט געהעכערט. — דעם זלאָטי דראָהט נישט קײן שום געפאַהר. — ערקלערונג פון האַנדעלס-מיניסטער פאַר׳ן קאָרעספּאָנדענט פון „נײעם פאָלקסבלאַט“.

פּרעסע-קאָנפערענץ בײם האַנדעלס-מיניסטער.

װ אַ ר ש אַ, 27 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) הײנט איז פאָרגעקומען אַ פּרעסע-קאָנפערענץ בײם האַנדעלס-מיניסטער קװיאַטקאָװסקי, װעלכער האָט רעפערירט איבער דער װירטשאַפטליכער לאַגע און װעגען האַנדעלס-בילאַנס.

דער מיניסטער האָט אין אָנהויב אָנגעװיזען, אַז דער האַנדעלס-בילאַנס זעהט אויס נישט שלעכט, הגם עס איז פאַרהאַן אין ערשטען האַלבען יאָהר 1927 אַ דעפיצית פון 111 מיליאָן זל. װאָרום דער עקספּאָרט האָט זיך פאַרגרעסערט אין פאַרגלײך מיט׳ן עקספּאָרט פון פאָריגען יאָהר.

װײטער האָט דער מיניסטער געזאָגט, אַז דעם אימפּאָרט פון תבואה דאַרף מען איצט נישט בעקעמפען, דאַגעגען דעם אימפּאָרט פון אַנדערע אַרטיקלען דאַרף מען יאָ בעקעמפען, כדי צו פאַרגרעסערן די איבעריגע פּראָדוקציע. דער לוקסוס אימפּאָרט בעטרעפט 7 פּראָצענט פון אַלגעמײנעם אימפּאָרט. דאָס בעקעמפען די איצטיגע לאַגע קען מען נאָר דורך װאַלאָריזירען דעם צאָל פון לוקסוס און האַלב-לוקסוס-אַרטיקלען; דורך אַפּהיבען דעם קאָנטינגענט און דורך אַ שטרענגע רעגלאַמענטאַציע.

די פּראָגנאָזע װעגען אַרײן, אַרײן אַרויספיהר פון תבואה איז אָפּהענגיג פון רעזולטאַט פון גערעטעניש דאָס רעגולירען דעם בילאַנס קען מען דורך אַן אַלגעמײנעם צאָל-טאַריף, װאָס זאָל געענדערט װערען אין אַנדערטהאַלבען יאָהר אַרום. דער מיניסטער פיהרט אויס, אַז דער עקספּאָרט קען דעקען דעם דעפיציט.

אײער קאָרעספּאָנדענט פרעגט דאָן דעם מיניסטער:

— צי האָט די רעגירונג בדעה צו העכערן דעם פּערמאַנענט שטײער און װאָסערע מיטלען רעכענט די רעגירונג אָנצונעהמען דירעקט אָפּצוהיטען דעם זלאָטי-קורס.

דערויף האָט דער מיניסטער געענטפערט:

— דעם זלאָטי-קורס דראָהט נישט קײן שום געפאַהר און דער פּערמאַנענט-שטײער װעט נישט געהעכערט װערען.

זשען האָט אויפגענומען די פּרעסע-פאָרשטעהער און האָט זײ ערקלערט, אַז אין דער ענגלישע שטעלונג האָט זיך נישט געענדערט, אַז די דעלעגאַציע װעט זיך בעמיהען צואײלען די קאָנפערענץ.

די דאָזיגע ערקלערונג װערט בעטראַכט פאַר אַן אָנזאָג, אַז די דעציזיע װעט פאָרקומען שוין אין די נאָהנטסטע טעג.

נײער פראַנצױזישער געזאַנדטער אין מאָסקװע.

פּ אַ ר י ז, 27. (אַטע) „מאַטען“ מעלדעט, אַז דער פראַנצױזישער געזאַנדטער אין מאָסקװע הערבעט האָט ערקלערט פאַר פשיפשערין׳ען, אַז אויב ער װיל, אַז די אונטערהאַנדלונגען צװישען פראַנקרײך און די סאָװיעטען זאָלען ברענגען אַ גינסטיגען רעזולטאַט זאָל ער זיך בעמיהען, אַז די פּיגרלכע קאָמוניסטישע פּראָפּאַגאַנדע אין פראַנקרײך זאָל אָפּגעשטעלט װערען.

פּ אַ ר י ז, 27. (ספּ. טעל.) דער פראַנצױזישער געזאַנדטער אין מאָסקװע זשאַן הערבעט, איז פאַר 2 װאָכען צוריקגעקומען קײן מאָסקװע פון פּאַריז, נאָך אַ לאַנגען אורלויב, װעלכען ער האָט אָנגעהויבען באַלד נאָך ענגליש-רוסישען קאָנפליקט.

די טעג פאָהרט ער צוריק אָפּ קײן פּאַריז. איהם װעט פאַרטרעטען פּיטאָ.

אײביגער פרײנדשאַפטס-בונד אַמעריקאַ — פראַנקרײך?

פּ אַ ר י ז, 27 (אַ.ט.אַ.) „האַװאַס“-אַגענטור מעלדעט פון װאַשינגטאָן, אַז אין אָנהויב סעפּטעמבער װערען ערװאַרט די ערשטע אונטערהאַנדלונגען צװישען פראַנקרײך און אַמעריקאַ װעגען אַן אײביגען פרײנדשאַפטס-אָפּמאַך.

ליטװישער מלוכה-פּרעזידענט

דריקט אויס בעדויערען אַ בעלײדיגטען רב.

קאָ װ נ אָ. (יט״אַ). דער אָרגאַן פון ליטװישען מלוכה-פּרעזידענט „ליעטובאַ“ מעלדעט, אַז דער פּרעזידענט סמעטאָנאַ האָט אויסגעדריקט בעדויערן און מיטגעפיהל דעם רב כץ, װעלכען דער פּאָליצײ-שעף האָט, װי מיר האָבען שוין מיטגעטײלט, בעלײדיגט בעת דער רב איז געקומען בעגריסען דעם פּרעזידענט.

דער פּאָליצײ-שעף האָט דאָן אַרױסגעװאָרפען פון רב דעם צילינדער, װײל ער האָט איהם, צוליעב רעליגיעזע מאָטיװען, נישט אַראָפּגענומען, װען מען האָט געשפּילט דעם נאַציאָנאַלען הימן.

לאָרד רידינג געגען אַנטי-שטרײק-געזעץ.

ל אָ נ ד אָ ן, 27. (ספּ.) דאָס לאָרדען-הויז האָט אָנגענומען אין דער דריטער לעזונג דעם געזעץ פּראָיעקט װעגען די טרײד-אוניאָנען, װאָס אָנערקענט, חוץ צװאַנגס, אַן אַלגעמײנעם שטרײק אַלס אומלעגאַלע מיטעל אין עקאָנאָמישען קאַמף.

אַ טײל פון ליבעראַלען, צװישען זײ אויך לאָרד רידינג האָבען געשטימט צוזאַמען מיט דער לײבור-פּאַרטײ געגען געזעץ-פּראָיעקט. דאָנערשטאָג װעט די דעפּוטאַט-קאַמער בעטראַכטען די אויסבעסערונג פון סענאַט און פרײטאָג, רעכענט מען, זאָל שוין דאָס געזעץ װערען פאַרעפענטליכט.

פון דער ים-ענטװאָפנונגס-קאָנפערענץ אין גענף

װעט זיך אויסלאָזען אַ בוידעם.

פאַר׳ן בענײען דעם אַלטען ענגליש-יאַפּאַנישען בונד.

ג ע נ ף, 27 (ספּ. טעל.) די ענטװאָפנונגס-קאָנפערענץ, װעלכע קומט דאָ פאַר זײט 40 טאָג, האָט נאָך ביז איצט נישט געבראַכט קײן שום פּאָזיטיװע רעזולטאַטען. דער ענגלישער צד בעמיהט זיך, אַז ס׳זאָל קומען צו אַ פאַרשטענדיגונג בנוגע די אונטערװאַסער-שיפען. דאַגעגען די אַמעריקאַנער האָבען נישט קײן אינטערעס אין דעם און װילען דערגרײכען צו אַ געװיסער פאַרשטענדיגונג דוקא בנוגע די קרײצערס, בעת די אונטערװאַסער שיפען שפּילען בײ זײ נישט קײן בעדײטענדע ראָלע.

ראָבערט סעסיל בעמיהט זיך מיט אַלע מיטלען צו דערגרײכען אַ װעלכע ס׳איז פאַרשטענדיגונג, כדי צו קענען װעגען איהר בעריכטען אויף דער הערבסט-סעסיע אין דער פעלקער-ליגע.

אין די היגע פּאָליטישע קרײזען רעכענט מען, אַז די קאָנפערענץ װעט אַ לאַנגע טאָג אויפגעריסען װערען און ס׳װעט בענײט װערען דער אַלטער אָפּמאַך צװישען ענגלאַנד און יאַפּאַן און ס׳װעט דעריבער קומען צו אַ געװיסער אָנגעשפּאַנטקײט אין די בעציהונגען צװישען די בײדע מלוכות מיט די פאַראײניגטע שטאַטען.

ג ע נ ף, 27. (ספּ. טעל.) דאָ װאַרט מען אומגעדולדיג אויפ׳ן צוריקקומען פון די ענגלישע דעלעגאַטען פון לאָנדאָן. די יאַפּאַנער געפינען זיך אין אַ שטענדיגען קאָנטאַקט מיט לאָנדאָן. די אַמעריקאַנער דעלעגאַטען האַלטען פאַר מעגליך, אַז די ענגלענדער זאָלען פון לאָנדאָן קומען מיט אַזעלכע פאָרשלאָגען, װאָס זאָלען פאַר זײ זײן נאָך װעניגער אָנגענעהמער, װי די ביז איצטיגע.

מאָרגען זאָל מען שטערטשיל אין פּאַרלאַמענט רעדען װעגען די פאַרהאַנדלונגען אין גענף.

ג ע נ ף, 27. (אַטע). די ענגלישע דעלעגאַטען לאָרד סעסיל און אַדמיראַל ברידזשמען זענען הײנט אָנגעקומען קײן גענף. די בעראַטונגען פון דער קאָנפערענץ זאָלען זיך אויפסנײ אָנהויבען מאָרגען, דאָנערשטאָג. אַדמיראַל בריד-

יודישע דעקלאַראַציע אין רומעניען

װעגען פאַרשטאָרבענעם קעניג פערדינאַנד.

בעת דער זיצונג פון דער רומענישער קאַמער און סענאַט, װאָס איז געװען געװידמעט דעם אָנדענק פון פאַרשטאָרבענעם קעניג פערדינאַנד, האָבען אויך די יודישע דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען געלײענט זײערע דעקלאַראַציעס.

דעפּ. פילדערמאַן, פּרעזעס פון יודישען פאַרבאַנד אין רומעניען האָט געזאָגט: „אויב אַלע בירגער פון רומעניען, פאַראײניגט אין דער ליבע צום טראָהן, געבען אָפּ כבוד דעם אָנדענק פון קעניג, האָבען מיר, רומענישע יודען, ספּעציעלע מאָטיװען אויסצודריקען איהם כבוד. דאָס האָט ער אין יאָהר 1917 געזאָגט אין יאַסי, אַז ער איז געקומען צו דער איבערצײגונג, אַז אַלע אײנװאוינער פון לאַנד דאַרפען װערען גלײך טראַקטירט, אָהן אונטערשיד פון גלויבען און גײסט פון די העכסטע געפיהלען פון ברידערליכקײט. די יודישע בעפעלקערונג ערקלערט פאַר׳ן גאַנצען לאַנד און פאַר׳ן טראָהן, אַז זי װעט ערפילען איהר חוב אין גײסט פון אָרדנונג פון דעם װערק, װאָס איז געשאַפען געװאָרען צוליעב׳ן רוהמפולען קעניג פערדינאַנד דעם ערשטען. די יודישע בעפעלקערונג װעט זיך שטענדיג געפינען אין די רײהען פון די, װעלכע רינגלען אַרום מיט ליבשאַפט און צוגעבונדענקײט דעם קעניג מיכאַעל דעם ערשטען, אין נאָמען פון גליק און גרויסקײט פון פאָטערלאַנד“.

אויף דער זיצונג פון סענאַט האָט סענאַטאָר הרב נעמיראָװער געזאָגט אין זײן רעדע צװישען אַנדערען: „דער נאָמען פון קעניג פערדינאַנד איז אויף אײביג פאַרבונדען מיט דעם אַקט פון עמאַנציפּאַציע פון די רומענישע יודען. ד. ה. מיט דעם אַקט, װאָס האָט אָװעקגעשטעלט די יודישע בעפעלקערונג אויף אַ גלײכע שטופע מיט אַלע איבעריגע רומענישע בירגער בנוגע רעכט און פליכטען. אין נאָמען פון אַלע יודען דריק איך אויס דאָס געפיהל פון טיפסטער דאַנקבאַרקײט פאַר׳ן רוהמפולען קעניג פערדינאַנד דעם ערשטען און אין דעם פײערליכען מאָמענט, װען מיר בעװײנען קאָנדאָלענצען, דער ערהאַבענער קעניגין, שװערען מיר טרײהײט דעם קעניג מיכאַעל“.

פאַרשטאָרבענער רומענישער קעניג

פאַרשריבען אין זײן צװאה געלד פאַר יודישע שולען. — דער מאַניפעסט פון יודישער קהלה אין בוקאַרעשט.

ב ו ק אַ ר ע ש ט, (יט״אַ) אין דער צװאה פון׳ם פאַרשטאָרבענעם קעניג פערדינאַנד, װעלכע איז געעפענט געװאָרען, איז פאַרשריבען 50 מיליאָן לײ אַלס אײזערנער פאָנד פאַר פאַרשידענע רעליגיעזע אינסטיטוציעס דערונטער אויך פאַר יודישע שולען.

די בוקאַרעשטער קהלה פאַרעפענטליכט אַ מאַניפעסט, אין װעלכען עס װערט געזאָגט, צװ. אַנדערען: עס איז געשטאָרבען דער גרויסער און רומענישער קעניג פערדינאַנד דער ערשטער פון דער פאַראײניגטער רומעניען, דער קלוגער קעניג און פּראָטעקטאָר פון אַלע זהן פון׳ם פאָטערלאַנד

ערד-ציטערניש אין גאַנץ אייראָפּע.

שפּאַניע, עסטרייך, יוגאָסלאַוויע, טשעכיע און דייטשלאַנד האָבען נעכטען געפיהלט די ערד-אויפטרייסלונגען.

ווין, 27. (ספּ. טעל.) די ערד-ציטערניש אין עסטרייך האָט אָנגעמאַכט די גרעסטע שאָדענס איז סטיריען, וואו ס'זענען איינגעפאַלען די קוימענס, און פיל הייזער זענען געשפּאָלטען געוואָרען.

אין די באַלקאַנישע לענדער איז די ערד-ציטערניש געווען זעהר שטאַרק.

בערלין, 27. (ספּ. טעל.) אין דייטשלאַנד זענען פאַרצייכענט געוואָרען ערד-ציטערנישען אין מינכען און נאָרימבערגיען. אין יענאַ האָבען די אינסטרומענטען, וואָס באַצייכענען די ערד-ציטערנישען, אַזוי שטאַרק רעאַגירט, אַז זיי זענען אַרויסגעפאַלען פון זייערע ערטער.

פּראַג, 27. (ספּ. טעל.) נעכטען 9 אַ זייגער מיט 5 מינוט אין אָוונט האָט מען איז טשעכישען פּראַג געפיהלט אַן אויפציטערניש פון דער ערד.

מאַדריד, 27. (ספּ. טעל.) איז דער אומגעגענד פון וואַלענס האָט מען נעכטען געפיהלט אַן ערד-ציטערניש.

הערמאַן בערנשטיין ציהט צוריק די אָנקלאַגע געגען הענרי פאָרד.

ניו-יאָרק, 27 (יט"אַ טעלעגראַפיש). דער אַדוו. ש. אונטערמייער, דער בעפולמעכטיגטער פון הערמאַן בערנשטיין, האָט ערקלערט, אַז ער ציהט צוריק זיין אָנקלאַגע געגען הענרי פאָרד. דער סכסוך וועט ערלעדיגט ווערען אויף אַ פרידליכען אופן.

געשלאָסען די קאָנפערענץ פון „הסתדרות העובדים".

ירושלים, 27 (יט"אַ טעלעגראַפיש). דאָ האָט זיך פאַרענדיגט די קאָנפערענץ פון „הסתדרות העובדים", וואָס האָט געדויערט 2 וואָכען.

עס זענען אָנגענומען געוואָרען אַ ריי רעזאָלוציעס בנוגע ארץ ישראל פראַגען.

אין די רעזאָלוציעס ווערט צווישען אַנד. געפאָדערט צו פאַרברייטערן די קאָלאָניזאַציע. די מלוכה זאָל אָוועקגעבען גרעסערע שטחים ערד אויף קאָלאָניזאַציע-צוועקען; פאַרלייכטערן די פאַרמאָליטעטען ביים בעקומען ארץ ישראל-בירגערשאַפט; איינפיהרען אַ פרייע אימיגראַציע; אויסשטעלען אַ בודזשעט אויף אַרבייטס-שוץ און אַרבייטער-פאַרזיכערונג אויף מאָדערנע יסודות.

אין גיינעם צענטראַל-ראַט זענען אַריין 18 פאָרשטעהער פון „אחדות העבודה", 9 פון „הפועל הצעיר" און 6 פון אַנדערע ריכטונגען.

קאָנפערענץ פון די יודישע אַרבייטער פאַרבאַנד-אויסקאַם און פּראָדוצירן-קאָאָפּעראַטיווען אין פּוילען.

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש און אייגענער קאָרעספּאָנדענט).

שבת און זונטאָג וועט אין וואַרשאַ פאָרקומען אַ קאָנפערענץ פון די אַרבייטער פאַרבאַנד-אויסקאַם און פּראָדוציר קאָאָפּעראַטיוון, וואָס זענען אָנגעשלאָסען אין דער קרעדיט-ווירטשאַפטליכער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען.

* * *

פון לאָדז וועלען זיך אין דער קאָנפערענץ בעטייליגען 5 דעלעגאַטען פון קאָאָפּעראַטיוו „השמר" און 3 — פון פּראָדוציר-קאָאָפּעראַטיוו „דעליציאַ".

פאַראַפאַלטישעז אויסגלייך צווישען די סאָוויעטען מיט פּוילען?

סאָוויעטען צופרידען מיט דער רעזיזיע פון פּרעזידענט מאָשטשיצקי וועגען קאָווערדאַ'ן.

מאָסקווא, 27 (ספּ. טעל.) נעכטען האָט זיך אין די הויכע פּאָליטישע קרייזען פאַרשפּרייט אַ קלאַנג, אַז די קאָנפערענץ פון פּויל שען בעזונדערען מאָמעט מיט טשישטשעריג'ען האָט געבראַכט גוטע רעזולטאַטען. די סאָוויעטישע רעגירונג איז דעצידירט צו בעגיינען די אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ פּאָליטישען פּאַקט און דורכדעם צוגרייטען אַ באָדען פאַר אַ פּאָליטישער און ווירטשאַפטליכער פאַרגעהמערונג צווישען פּוילען און סאָוויעט-רוסלאַנד.

ס'הערען זיך אויף פּעסימיסטישע שטימען צווישען די סאָוויעטישע פּאָליטיקער. זיי האַלטען אַז מ'דאַרף אָנהויבען די אונטערהאַנדלונגען וועגען אַ האַנדעלס-טראַקטאַט, הגם זיי באַהויפּטען, אַז דער האַנדעלס-טראַקטאַט וועט

ניט ברענגען קיין גרויסען נוצען אויב ס'וועלען ניט פולשטענדיג רעגולירט ווערען די פּאָליטישע בעציהונגען צווישען ביידע מלוכות.

מאָסקווא, 27 (ספּ. טעל.) די סאָוויעטישע פּרעסע דריקט אויס איהר צופרידענהייט, וואָס דער פּוילישער מלוכה-פּרעזידענט מאָשטשיצקי האָט ניט פאַרקלענערט די שטראָף פאַר וואָיקאָוו'ס מערדער קאָווערדאַ.

די „פּראַוודאַ" און „איזוועסטיאַ" זעהען-איין אין דעם אַ גוטען סימן אויף צו ערלעדיגען דעם אינצידענט צווישען פּוילען און רוסלאַנד אין צוזאַמענהאַנג מיט וואָיקאָוו'ס מאָרד.

דאַנציג, 27 (טעלעפאָניש) די היגע דייטשע פּרעסע, רעדט אַרום דעם פאַקט, וואָס דער פּוילישער מלוכה-פּרעזידענט האָט אָפּגעוואָרפען דעם פאָרשלאַג פון גנריכט צו בעגנעדיגען דעם מערדער פון סאָוויעטישען אַמבאַסאַדאָר וואָיקאָוו, קאָווערדאַ, און בעטאָנט, אַז דער דאָזיגער פאַקט, אויך דער פּוילישער בנמפער אויף דער לעצטער סאָוויעטישער נאָטע וועגען דער ערמאָרדונג פון אַמבאַסאַדאָר וואָיקאָוו איז צוגעפּאַסטעלט אין גייסט פון פאַרשטענדיגונג, וועט זיכער האָבען אַ גוטע ווירקונג אויף די פּויליש-סאָוויעטישע בעציהונגען.

אַ שרעקליכע נעשיכטע אין דער קאַזינאָ פון מאָנטעקאַרלאָ.

פּאַריז, 27. (ספּ. טעל.) אין דער קאַזינאָ אין מאָנטעקאַרלאָ איז געקומען צו אַ שרעקליכער סצענע. איינער פון די געסט סערב, וואָס האָט פאַרשפּילט אַ גרעסערע סומע געלד, האָט אַרויסגעכאַפּט אַ פלעשעל מיט בענזין און געוואָלט זיך אונטערצינדען.

עס איז אָבער געלונגען איהם צו שטערען; האָט ער אָנגעהויבען צו שיסען פון אַ רעוואָלווער אויף אַלע זייטע. צום גליק האָט ער קיינעם ניט פאַרוואונדעט. די געסט האָבען אין אַ מורא'דיגער בהלה אָנגעהויבען צו אַנטלויפען.

דער ווילד-געוואָרענער סערב האָט זיך אַרויסגעריסען ביי דער דינערשאַפט פון די הענד און אַרויסגעשפּרונגען דורכ'ן פענסטער פון אַ בעדייטענדער הויך. מען האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אַ פאַרוואונדעטען אויפ'ן גאַנצען קערפּער, און דאָרט איז ער געשטאָרבען.

העבערליכער אונזין פון אַנטיסעמיטען

בערלין, 27 (ספּ. טעל.) די נייע היטלעריסטישע אַנטיסעמיטישע צייטונג פון בערלין, דער „אַנגריף", איז אַרויס מיט אַן אונזיניגער סענסאַציע, אַז די יודען פון דער וועלט אָרגאַניזירען אַ פאַרשווערונג געגען די אַנטיסעמיטען. דער „אַנגריף" בעהויפּטעט, אַז ה' יעקב פישמאַן, דער רעדאַקטאָר פון ניו-יאָרקער „יודישען מאָרגען-זשורנאַל" האָט זיך צוזאַמענגעטראָפען אַלס פאָרשטעהער פון אַמעריקאַנער יודענטום אין אַדלאָן-האָטעל, בערלין, מיט ה' טעאָדאָר וואָלף (רעדאַקטאָר פון „בערלינער טאַגעבלאַט"), ד"ר געאָרג בערנהאַרד (רעדאַקטאָר פון דער „פאָסישע צייטונג") און מיט ה' גאָלדשמידט, (רעדאַקטאָר פון „בערלינער לאָקאַל-אַנצייגער") און זיי האָבען בעשלאָסען ווי צו בעקעמפען דעם אַנטיסעמיטיזם אין דער וועלט.

ווייטער בעהויפּטעט דער „אַנגריף", אַז דר. ווייצמאַן און ה' אַלפרעד כהן, דער פּרעזידענט פון די אַמעריקאַנער „בני ברית" וועלען אויך אָפּהאַלטען בעראַטונגען מיט בעריהמטע יודישע פּערזענליכקייטען, פאָרשטעהער פון דער פּרעסע, כדי דורכצופיהרען די פאַרשווערונג געגען די אַנטיסעמיטען.

דאָס, וואָס דער „אַנגריף" שרייבט וואָלט ניט נעהאָט קיין שום בעדייטונג, נאָר איינציגע רעאַקציאָנערע דייטשע צייטונגען האָבען געפונען פאַר נויטיג איבערצודרוקען דעם לעכערליכען אונזין.

אַראָפּגעשפּרונגען פון 7000 מעטער הויך פון אַ קאַליע-געוואָרענעם אַעראָפּלאַן.

פּאַריז, 27 (ספּ. טעל.) „ליענטראַנסיגענט" מעלדעט, אַז דער פליהער וואָן לעער האָט נעכטען פריה געמאַכט אַ פּראָבע-פליה און געפינענדיג זיך אויף אַ הויך פון 7000 מעטער האָט ער פּלוצלינג בעמערקט, אַז דער אַפּאַראַט, וואָס פאַרלייכטערט די אָטעמונג אויף דער דאָזיגער הויך, הערט אויף צו פונקציאָנירען. געשוינדעניג, אַז ער פאַרלירט די קאָנטראָל איבער'ן אַפּאַראַט איז דער פליהער אַרונטערגעשפּרונגען מיט אַ צאַפּ-שירם אין האַנד, וועלכער האָט זיך געעפענט ערשט אויף דער הויך פון הונדערט מעטער איבער דער ערד. דער פליהער איז אַרונטערגעפאַלען צווישען ביימער און די וואַלד-וועכטער האָבען איהם תיכף געפונען. ער האָט בעקומען אַ נערווען-ערשיטערונג. דער אַעראָפּלאַן איז פולשטענדיג צוהאַקט געוואָרען.

ה' אַלטערס ניטש-געמ'על'עטער זוהן

הערט אין די יוד. בעפעלקערונגס-ביכער ניט אַריינגעטראָגען.

וואַרשאַ, 27. (טעלעפאָניש). אַלס ענטפער אויף דער לעצטער ווענדונג פון ה' אַלטער, וואָס האָט, שטיצענדיג זיך אויף דער פאַראָרדנונג פון מיניסטעריום, געפאָדערט דורכאויס, אַז די יודישע קהלה זאָל איינשרייבען זיין ניט-געמ'ל'עטען זוהן אין די ביכער פון דער יודישער בעפעלקערונג, האָט דער בוג-יטעלישער לאַנדיק בעקומען צוגעשיקט די טעג אַ מעלדונג פון הרב קלעפּפיש, אַז זיין פאָדערונג קען ניט ווערען ערפילט צוליב פאָלגענדע טעמים:

1) די פאַראָרדנונג פון מיניסטעריום קען ניט בענוצט ווערען אין אַלגעמיין, ווייל איידער דאָס מיניסטעריום האָט אַרויסגעגעבען די פאַראָרדנונג, האָט עס זיך פריהער געדאַרפט פאַרשטענדיגען מיט'ן רב, ווי אויך מיט דער פאַרוואַלטונג פון דער יודישער קהלה. דאָס איז אָבער אין דעם איצטיגען פאַל ניט געשעהען.

2) וואָס איז נוגע דער פאָדערונג פון ה' אַלטער גופא אַז מ'זאָל איינשרייבען זיין ניט-געמ'ל'עטען זוהן אין די ביכער פון דער יודישער בעפעלקערונג, ווערט ערקלערט, אַז לויט'ן פּאַראַגראַף 1 און 6 פון די בעשטימונגען פון אַדמיניסטראַטיווען ראַט פון 7 סעפּטעמבער 1830, ווי אויך אויפ'ן גרונד פון פּונקט 1 פון 112 פּאַראַגראַף פון דער פּוילישער קאָנסטיטוציע, קען ניט אַ ניט-געמ'ל'עט קינד פאַררעכענט ווערען צום יודישען קהל.

זומער-טעאַטער — זומער-טעאַטער
צעגעלניאַנאַ 18 — צעגעלניאַנאַ 18

עקסטראַ טעלעגראַמע!

הערצליך הויבען זיך אָן די נאָכמשפּילען פון אַ ניי-אָנגאַזשירטע טרופּע אונטער דער דירעקציע פון א. ג. קאַמפּאַניעץ
מיט אַ גאַנץ נייעם נאָך ניט געשפּילטען רעפּערטואַר.
אײַנצעלהייטען וועלען בעזונדער בעקאַנט געמאַכט ווערען.

Dr. med. H. NADEL
17 פּיעטריקאָווער 17
ספּעצ. פון אינערליכע קראַנקהייטען
צוריקגעקומען.
בעהאַנדלט פון 4 — 6 אין אָוונד

עם קויפט און פאַרקויפט
מעבעל
רעזואַגעס, פעלצען, ניי-מאַשינען, גאַרדעראָבען, טאַפּעצירען א. ז. וו. און צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19
(דזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב, (פאַרזונג-וואָלענג שענקעוויטשאַ 29) ביי מיר איז שטענדיג דאַ פאַרט. גינציגסטע מעבעל און גוטען צושטאַנד צו פאַרקויפען. 1338

LEKARZ-DENTYSTA — צאָהן-אַרצט
M. KARABANOW
וסכאָדניאַ 31 (אין הויף) טעלעפאָן 59-09
היילט, פּלאָמבירט ציהט צייהן גאַנץ אָהן שמערצען,
קינסטליכע צייהן אָהנע גומענס און רעפּעראַטורען
ווערען שנעל און בילינ אויסגעפיהרט.
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 8 אין אָוונד. 1195
לעטשניצע פּרייזען. בעראַטונג אומזאָנסט.

Sprostowanie.
Magistrat m. Ciechocinka
zaprzecza podanym przez niektóre dzienniki wiadomościom iostrzeżeniom o braku wolnych pokoi dla gości kąpielowych w mieście, zawiadamiając niniejszem, że pokoje są w dowolnej ilości przyczem cena ich obecnie jest stosunkowo niska.
(—) Burmistrz.
608

אַנאָנסען אין „נייעם פאָלקסבלאַט"
האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג!

ענטשולדיגונג.

דערמיט ענטשולדיג איך זיך פאַר דער פירמע רעגענשטיין און שותפים אָלט-שטאָט 12 און בעזונדער פאַר ה' רייכמאַן פאַר מיינע ניט-טאַקטישע און ניט-מאָראַלישע האַנדלונגען.

איך דריק אויס מיינע טיפסטע געפיהלען פון חרטה און פאַרזיכער, אַז מעהר וועט אַזעלכעס ניט געשעהן.

יעקב אַקערמאַן.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין דאַנק און אָנערקענונג דער פאַרוואַלטונג פון טראַנספּאָרט-אַרבייטער-פאַראיין און בעזונדער די ה"ה ציטרינאָווסקי און סטאָליאַרסקי פאַר זייער שטאַרקע בעמיהונג און גינסטיגע ערלעדיגונג פון מיין סכסוך. איך פאַרזיכער צו זיין אַ טרייער מיטגליד אין פאַראיין.

יעקב אַקערמאַן. 614

שכנים

אדער פערבינדעטע?

נישט שטענדיג און נישט ביי אלע אומשטענדען קען זיך א פאליטישער קאנפליקט אדער אפילו א מלחמה צו דינען דערמיט, וואס די צדדים ווערען זיך „איין מאל פאר אלע מאל" אפזאגען איינער פון דעם צווייטען. איבעררייסען „אויף אייביג" די באציהונגען צווישען זיך און פונאנדערגעהען זיך אין פערשידענע זייטען. מען קען זיך נישט זעהר אפט ווארפען אין דער פאליטיק מיט דעם גט, וויפיל מען זאל עס נישט וועלען טון. עס איז גריננגער אנצוזאגן אויף אזעלכע א באציהונגען ביישפילען אין דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק: דייטשלאנד און פראנקרייך, פוילען און רוסלאנד, איטאליען און עסטרייך — אומעטום, וואו צוויי לענדער זענען געבונדען מיט א געמיינזאמער גרעניץ און זענען שכנים. ווייל א געמיינזאמע גרעניץ פערבינדעט מעהר ווי זי צוטיילט. צי מען וויל, אדער מען וויל נישט, מוז מען אכטונג געבען אויף דעם שכן. צי ער געפעלט אדער נישט, מוז מען זיך רעכענען מיט איהם. אוועקגעהן פון איהם קען מען נישט, ווייל ער וועט נישט אוועקגעהן, ווייל ער איז דער שכן. ער וועט שטענדיג זיין דא, און ער וועט שטענדיג אכטונג געבען אויף דיר.

און נאך מעהר איז מען אנגעוויזען איינער אויף דעם צווייטען, ווען מען לעבט אין די גרעניצען פון איין לאנד, אונטער איין דאך. דא וואלט שוין פשוט געווען א משוגעת צו טראכטען וועגען אפטיילען זיך, אוועקלויפען איינער פון דעם צווייטען.

לאמיר נעהמען דעם היינטיגען צושטאנד פון די יודיש-אוקראינישע באציהונגען. וואס פאר א צד זאל נישט וועלען פטור-ווערען פון דעם צווייטען, בלייבען זיי פארט געבונדען מיט'ן אנדערען אויף דורות און דורות. צי די אוקראינישע פאליטיקער און אפילו ברייטערע אויפגעהעצטע קרייזען פון דער אוקראינישער געזעלשאפט געפעלט עס אדער נישט, אבער יודען וועלען שטענדיג לעבען אין דער אוקראינע און שטענדיג שטרעבען צו בעסערע עקאנאמישע פאזיציעס. צו א שטארקערען פאליטישען איינפלוס, צו א טיפערען איינדרינגען אין דעם פאלקס-לעבען פון לאנד, וואו יודען לעבען שוין אזוי לאנג און האבען שוין גענוג באצאהלט פאר זייער וואוינרעכט...

מען קען „דא גאר נישט רעדען וועגען דעם, אז מען איז שכנים. מען איז געצוואונגען צו רעכענען זיך איינער מיט דעם צווייטען.

די דאזיגע געדאנקען קומען אויף ווידער און ווידער יעדעס מאל, ווען עס דערהערען זיך, ווי היינטיגען טאג, אונרוהיגע נייעס פון אוקראינע און אוקראינישע פארבערייטונגען. עס ווילט זיך פרעגען: איז דען קיינער נישטא אויף דעם אנדערען צד, וואס זאל בעגרייפען די לאגע, און וועלכער עס זענען אוועקגעשטעלט יודען און אוקראינער אויף דעם געביט פון אוקראינא?

ה. נראסמאן.

„אונטער קללות פון אגאנץ פאלק"

6 וואכען שטילע קאנפערענצען צווישען פארד'ן און יודישע פארשטעהער

אמעריקאנער צייטונגען, וועלכע זענען איצט אנגעקומען, זענען פיל מיט באשרייבונגען וועגען פארד'ס חרטה אויף זיין אנטיסעמיטיזם. מען האט אפילו מיט וואכען צוריק געוואוסט, אז עס איז צו ערווארטען אזא חרטה-בריף פון פארד'ן, עס איז געווען בעקאנט, אז עס קומען פאר שטילע קאנפערענצען צווישען העגרי פארד, אדער פון זיינע פארשטעהער מיט די יודישע פארטרעטער.

און דערוואוסט האט מען זיך דער פון אונדירעקט. קיינער האט וועגען דעם דירעקט נישט געמעלדעט, פונקט אזוי ווי מ'האט עס נישט געמעלדעט דירעקט צו קיין איינציגער צייטונג אין אמעריקא.

אפילו א. בריסביין, דער בעריהמטער ענגלישער פובליציסט און הויפט-רעדאקטאר פון פארד'ס צייטונגען, וועלכער איז געווען א דיראקטער בעטייליגער אין די קאנפערענצען, האט אויך ביז איצט גארנישט געשריבען וועגען דעם. ער האט נישט געוואלט פון דעם צו האבען א סענסאציע פאר זיינע צייטונגען, נישט מעהר, ער איז געווען פון די ווירקזאמסטע קרעפטען צו בעאיינפלוסען פארד'ן צו מאכען איינמאל א סוף צו דער שרעקליכער אנטיסעמיטישער אגיטאציע, וואס ווערט געפירט אין זיין נאמען, און בריסביין האט מיטגעווירקט נישט אלס צייטונגס-מענש נאר אלס א טוער אין דעם געזעלשאפטליכען לעבען אין אמעריקא, אלס א געזעלשאפטליכע קראפט אין אמעריקא.

וועגען די סיבות פון פארד'ס שריט דערצעהלט מען, אז דער בעריהמטער פראצעס פון אהרן שאפירא געגען הענרי פארד האט צוזאמענגעבראכען, האט עס איבערגעלאזען א שלעכטען נאכטעם נעגען פארד'ן. הענרי פארד'ס גדולה אין אמעריקא האט אנגעהויבען פאלען. זיינע פערזענליכע פריינד האבען אנגעהויבען איינזעהען, אז זייער פריינד, דער רייכסטער מאן אין דער וועלט, וועט סוף כל סוף פערגעדיגען זיין לעבען איינזאם.

— שטארבען אונטער קללות פון א גאנצען פאלק וויל'סטו?..

אזוי האבען פריינד גערעדט צו פארדען און איינער פון די פריינד איז מאקסי נעווען ארטור בריסביין.

אין די צייטונגען איז געווען געמעלדעט, אז ארטור בריסביין איז געווען ביי פארד'ן אבצוקויפען ביי איהם די וואכענשריפט „דירבארן אינדעפענדענט", וואס האט דעם גאנצען פארד-אנטיסעמיטיזם געפרעדיגט. נאר ווי עס זאל נישט האבען געווען, פארד האט די וואכענשריפט נישט געוואלט פערקויפען. פארד איז אבער געבליבען בעאיינגדרוקט, טיף בעאיינדרוקט פון בריסביין'ס רייד.

ער האט נע'טענה'ט צו בריסביין'ען, אז ער איז נישט פערענטווארטליך פאר דעם אנטיסעמיטיזם אין זיין וואכענשריפט, אז זיינע מענשען האבען איהם ארויפגעפיהרט אויף א פינסטערען וועג, און אז ער זוכט א ליכטיגען וועג.

ער וויל ארויסגעהען פון דעם פינסטערען ווינקעל, אין וועלכען ער זעהט זיך ארייגעשטויסען.

ווען בריסביין איז אוועק פון איהם איז פארד געווען א גייסטיגע חורבה.

און נאך א פריינד איז געקומען צו פארד'ן מיט ערנליכע רייד —

אוירל דייוויס, א נאהענטער פריינד פון דער גאנצער פארד-משפחה.

אין די וואך פון צוואנציגסטען מאי איז אוירל דייוויס געקומען קיין ניו-יארק, אין ביורא פון דעם יודישען קאנגרעסמאן ניימהען ר. פערלמאן.

ער וויל, אז פערלמאן זאל איהם צוזאמענברענגען מיט דעם יודישען פארשטעהער לואי מארשאל און אז ער, פערלמאן, זאל זיך מיט איהם בעטייליגען אין א קאנפערענץ מיט דעם אנגערקענטען יודישען פיהרער לואיס מארשאל.

זאלען זיי ביידע, לואיס מארשאל און קאנגרעסמאן פערלמאן, העלפען צוזאמענברענגען פארד'ן מיט די יודען. איבערבעטען פארד'ן מיט די יודען.

פערלמאן האט, פערשטעהט זיך, געוואוסט לואיס מארשאל'ס גרויסע אויטאריטעט אין דער נישט-יודישער וועלט אזוי ווי אין דער יודישער וועלט און ער האט איבערגעלאזען לואיס מארשאל צו נעהמען אויף זיך די גרויסע פערענטווארטליכע ארבייט און זיין דער אויפפאסער איבער יעדען עפענטליכען ארויסטריט, וואס קען זיין אין דעם פאל.

עס האבען זיך אזוי אנגעהויבען קאנפערענצען און ארומפאהרענישען.

שטילע קאנפערענצען, און שטילע ארומפאהרענישען.

אוירל דייוויס איז געווען א „שליח" צווישען פארד'ן און ארטור בריסביין, קאנגרעסמאן פערלמאן און לואיס מארשאל. אוירל דייוויס איז געפאהרען מיט זיין שליחות פון דעטראיט קיין ניו-יארק און צוריק.

ביז עס איז פערשטאנען געווארען, אז ארטור בריסביין פערטרעט די עפענטליכע מיינונג אין אמעריקא, לואיס מארשאל פערטרעט די יודישע וועלט און אויף וואס זיי ביידע געהען איין איז פארד גרייט צוצושטימען.

ארטור בריסביין זאל דעם בריף האבען אויפגעשריבען; לואיס מארשאל זאל איהם האבען קארינירט; און דאן זאל איהם פארד האבען אונטערגעשריבען. עס פערשטעהט זיך, אז א וויכטיגע ראלע ביים פערעפענטליכען פארד'ס חרטה-בריף האט אויך געשפילט די פראגע וועגען אהרן שאפירא'ס פראצעס געגען פארד'ן, און אז אין צוזאמענהאנג דערמיט האט שאפירא זיך פערגלייכט מיט פארד'ן.

דער פערשוואונדענער נאמען.

פון דר. א. קאראלניק.

דער שכל זאגט: יא, קלאר, לאגיש, פערשטענדליך. פויזענדער יאהרען אויף איין וועג, און פלוצלונג געבראכען די ליניע, געענדערט די ריכטונג, פערקירעוועט אויף אן אנדער וועג. און פארוואס נישט? מיט וואס איז דער געכטען בעסער, ווי דער היינט?

פופצעהן הונדערט יאהר נאכאנאנד געשטאנען א שטאט. איהר נאמען האט זיך איינגעגעסען אין דעם בעוואוסטזיין פון די מענשען, געווארען אן אויסגאנגס-פונקט פון אמביציעס, א צענטער פון לייבענשאפט און פון האפנונג, פון אוממענשליכען שמערץ און איבערמענשליכער האפנונג. פופצעהן הונדערט יאהר נאכאנאנד געטראגען איין נאמען. און מיט אמאל — צוריסען דעם שפינוועבס פון די צייטען, צובראכען די קייט פון דורות — א נייער קאפיטאל מיט א נייעם נאמען. פארוואס נישט? אונזער שכל זאגט: יא.

אבער אנטקעגען דעם שכל הויבט זיך אויף א מרידה-געפיהל? סענטימענטאליטעט? רופט עס ווי איהר ווילט. איך וואלט עס אנגערופען — דער זין פון פערבונדענקייט, דער חוש פאר המשך.

דער שכל זאגט יא און דער לעבענס-אינסטינקט פרעגט: צו וואס?

געוויס, א נאמען איז בלויז א קלאנג. א פאר אותיות און א געוויסער ארדנונג. נישט מעהר. געוויס, א הויך פון א ווינטעלע. הערט מען זיך איין, איז ער דא. לייגט מען נישט צו קיין אויער, הערט ער אויף צו זיין פאר אונז.

געוויס, וואס איז אין א נאמען? צי מען רופט אן א מענשען שמעון אדער ראובן, ווערט דען דער מענש אן אנדערער?

אדער אפשר יא?

די יאפאנער האבען — אדער האבען געהאט — א מערקווירדיגען מנהג, זיי געבען דעם ניי-געבוירענעם קינד נישט קיין שטענדיגען נאמען. זיי ווארטען ביז דאס קינד וואקסט אויף, ווערט פופצעהניג, און דעמאלט ערשט בעקומט דער מענש זיין נאמען. זיין לעבענס-נאמען. און אפילו שפעטער בייט זיך דער נאמען, לויט די מעשים פון דעם מענשען, לויט דעם, וואס ער איז און וואס ער טוט. ווייל דער נאמען איז נישט בלויז קיין צייכען און קיין אובשריפט, נאר א סימבאל פון דעם לעבעדיגען, ווירקליכען מענשען. דער מענש איז קיינמאל נישט, ער ווערט, ער דערגרייכט זעלטען צו דער מדרגה פון פערזענליכקייט, צו דעם שטאפעל און זיין, וואו דאס פון האט שוין קיין ווערט נישט, וואו דער איינציגער זין איז — דער מענש אליין, אט אזוי ווי ער איז.

האט איהר בעמערקט, אז געוויסע גרופען מענשען האבען ליב צו בייטען זייערע נעמען? אקטיארען, היילינע, אלע וואס טראגען ארויס פון זייער איינציגער פערזענליכקייט און פוצען אויף זיך אן מאסקעס — די מאסקעס פון אן אנדער, א מעגליך לעבען.

דער אקטיאר וויל נישט, קען נישט זיין קיין „יוד". ער מוז זיין, ער וויל זיין — היינט צבזאר און מארגען ריטשארד, ער איז איין אוועגד אטעלא און דעם צווייטען — קעניג ליר, אדער מאקבעט, אדער האלאפערנעס. ער אליין איז גאר נישטא, און דערפאר דארף ער גאר נישט האבען קיין נאמען. ער צווייפעלט מיט דער ווירקליכקייט, ער וויל נישט זיין קיין המשך, נאר א סוף, נאר אנ'אפקלאנג און אנ'אפגרונט.

און דער היילינער. דער היילינער, דער מאנאך אין דער מדבר, דער אסקעט אין די זאמדען פון מצרים, דער ליידענשאפטליכער מיסטיקער פון דעם מיטעלאלטער, פראנציסק פון אסיזי, בענעדיקט, דאמיניק און אלע איבריגע, וואס האבען צו טון מיט דו און פון פרי-האר? זיי זאגען זיך אפ פון דער פערגאנגענהייט. זיי ווילען נישט קיין צוקונפט. זיי לייקענען די וועלט פון זיין, דורכנעהען ווי עס איז, ארויפלויפען די קורצע שטרעקע, ארויסכאפען זיך פון דער וועלט — דאס איז זייער זין פון לעבען. און דארט, וואו עס איז נישטא קיין „איך", ווער דארף עס האבען א קעסטעלע פאר איהם, א רעהמעל, א נאמען?

און אנטקעגען דעם דאס שטאלצע ווארט פון דעם אלטען פראנצויזישען ריטער מיט דריי הונדערט יאהר צוריק: „קעניג וויל איך נישט זיין, גראף קען איך נישט זיין — ראהאן בין איך". איך בין ראהאן, ד. ה. איך בין א מענש מיט א נאמען, דער זוהן פון א פאטער, אן אייניקעל, א שפראץ פון אן אלטען בוים. ארום מיר איז צוזאמענגעוועבט און צונויפגעפלאכטען א שטריק פון דורות. אלצדינג — גוטס און שלעכטס, מענשליכקייט און אוממענשליכקייט, ליבע און האס, חלומות און ווירקליכקייטען — אלצדינג אין מיין דור, און אין מיין בלוט.

דאס איז דער געשיכטליכער בעוואוסטזיין, דער בריק פון המשך. און וואס שטארקער די אינדיווידואליטעט, אלץ פעסטער, אלץ לענגער דער בריק.

קומט דער שכל, און זאגט: צו וואס דער בריק? ווילסט איבערגעהן אויף דעם צווייטען ברעג, געה אליין. שווים, אויב דו קאנסט, פאהר אויף א שיף, אויב דו ביסט שוואכער, אויף א לופט-שיף, אויב דו וואגסט. אלצדינג, וואס דו ווילסט, נאר נישט אויף די פלייצעס פון די פערגאנגענע דורות זאגט דער שכל: רייס זיך אפ פון דעם אמאל, זייע דו איינער פון דעם נייעם דור, פון היינט. זיי דו — נישט זיי.

עס איז נישט אומזיסט, וואס רוסלאנד האט געגעבען דעם ביישפיל. און נישט קיין צופאל, וואס איז לענין'ען געווען די נפקא מינה, אז זיינע עלטערען און זיידעס האבען געהייסען א ו ל י א נ א ו ? ער איז נישט געווען מעהר קיין אוליאנאוו, ער איז געווען ער אליין, א נייער אנ'איינגענער, אנ'אפריסענדער און אפגעריסענער, אנ'אנהויב ארער א סוף, נאר נישט קיין המשך. און דערפאר — לענין.

עס איז נישט קיין קאפריז, נאר לאגיק. דער שכל האט רעוואלמירט אנטקעגען דער געשיכטע און געזאגט ניין צו איהר. פון פיאטר'ס שטאדט איז געווארען לענינ'ס שטאדט. פון יעקאטערינא'ס ירושה געווארען סווערדלאוו'ס א. א. וו. ארויסגעריסען די אלטע בלעטער און אנגעהויבען א נייעם קאפיטעל.

און אפשר איז דאס אויך נישט קיין צופאל און קיין קאפריז, וואס איינע פון די עלטסטע שטעדט פון דער געשיכטע, די פערבערייכטסטע, די לעגענדען-פערשפינענע, האט פלוצלינג פערלוירען איהר נאמען און איהר פערזענליכקייט.

פופצעהן הונדערט יאהר איז געשטאנען אויף דעם ברעג פון דעם בלויען באספאר די שטאדט, וואס קאנסטאנטין דער גרויסער האט געבויט — די שטאט, וואס איז ארייננעגאנגען אין דער געשיכטע מיט איהר נאמען: קאנסטאנטינאפאל, די שטאדט פון קאנסטאנטין. א נאמען, וואס באצווינגט. פויזענדער געשטאלטען שטעהען אויף פון די בעהאלטענישען און יעדע פון זיי ווייזט אויף דער שטאדט און דערצעהלט פון א גורל, א פראנטיג, א פאנטאסטיש לעבען, די איזאווריען, די פארפירגעבארענע. די קאמנענען, די פאלעאלאגען — ביזאנטישע דינאסטיעס און זייערע אינטריגאנטישע פאליטיק־מערב'דיגער פראכט, פרינצען מיט אויסגעשטאכענע אויגען, פרינצעסינס פערגעהט אין זעק און אריינגעווארפען אין דעם באספאר: טעאדארא, די קיסרין, מיט איהרע אינטריגעס, אירענע, אננא קאמנענא, די בעלערנטע: פאנטאסטישע, בונטע, גלאנצענדע, ראמאנטישע געשטאלטען. און איבער זיי אלע — די „איא סאפיא". דער וואונדערבארער קלויסטער, מיט זיין מזרח'דיגער שעהנהייט.

טויזענט יאהר — קאנסטאנטינאפאל. דערנאך (1453) — סטאמבול. עס קומען די טערקען, נעמען איין די שטאדט, די מלוכה, ווערען די הארען פון דעם באספאר. אבער זיי דערוועגען זיך נישט צו ענדערען דעם נאמען פון דער אלטער גרויסארטיגער שטאדט. א קאנ־

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

Dr. med. H. LUBICZ

צעגעלניאנא 42, טעל. 41-52,
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מען-געשלעכטס קראנקהייטען.
מיט פענערישען-לאמפען (קוארץ-אולטראפיאלעט)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען, ספעצ. פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראלונגען אין קונסטליכע בערג-זון.
נעמט אן פון 3—4 נאכמיטאג און פון 4—5 דער לעטשניצע „חשולקא".

נייער פאלקסבלאט
28 יולי 1927.

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט
28. יולי 1927.

28
דאנערשטאג
כח
תמוז תרפ"ז

יולי
זון-אויפגאנג 3.41
זון-אונטערגאנג 7.25
לענג פון טאג 14, 12

היינט

א אפצייכנונג לטובת „היאס".

די היגע אפטיילונג פון דער יודישער עמיגר. געזעלשאפט „היאס", וועלכע העלפט די אומגליקליכע און הילפלאזע יודישע עמיגראנטען, אז זיי זאלען נישט ווערען אויסגענוצט דורך די אונצאהליגע אפעריסטען און שאנטאזשיסטען, וואס לויערן אויף די יודישע נאאיווע עמיגראנטען,–לעבט איבער א שווערען קריזיס.

כדי צו פארבעסערן איהר מאטעריעלען מצב, ארדענט איין די עמיגר. געזעלשאפט היינט, דאנערשטאג, א אפצייכען-טאג לטובת די ארעמע עמיגראנטען.

עס איז צו האפען, אז די היגע יודישע בעפעלקערונג וועט זיך אפרופען מיט סימפאטיע אויף דער דאזיגער אפצייכנונג און שפענדען פאר די עמיגראנטען לויט איהרע מעגליכקייטען.

אין דער אפטייקע.

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(–) היינט דיזשורירען ביינאכט פאלגענדע אפטייקען: ליפיץ (פיעטריקאווער 193); מילער (פיעטריקאווער 46); גראשקאווסקי (קאנסטאנטינער 15); נערענער (ציגעל-גאס 64); ניעוויאראווסקי (אלעקסאנדער-גאס 37); יאנקיעלעוויטש (אלטער מארק 9).

שטרענגע שמירה

איבער אויטא-שאפערס.

(ס) אין צוזאמענהאנג מיט די אפטע פאלען פון איבערפאהרען מענשען דורך די שאפערען, האט די פאליציי פערארדנעט, אז די פאליציאנטען קענען פערהאלטען די שאפערס, וואס האבען נישט קיין לעגיטימאציעס אויף צו פאהרען, אויב זיי זענען שכור, אדער אויב זיי מאכען מאניפולאציעס מיט די „ליטשניקעס". אויב דער שאפער וועט שטעלען א ווידערשטאנד, קען ער צוואנגען מיט'ן אויטא אפגעפיהרט ווערען אין קאמיסאריאט.

יום כפור-קטן אויפ'ן אוהל פון ראדאשיצער רבי'ן.

היינט 12 בייטאג וועט אויפ'ן אוהל פון ראדאשיצער רבי'ן זצ"ל פארקומען א הזכרה. די הזכרה וועט ווערען אפגעריכט דורכ'ן ממלא מקומו ר' חיים-אשר'ל שליט"א.

יום כפור-קטן וועט געזאגט ווערען אין דער שוהל פון בית-החיים.

ביי די רעוויזיאניסטען.

ס'איז פארגעקומען א זיצונג פון וואהל-קאמיטעט צום 15 טען קאנגרעס מיט דער בעטייליגונג פון ד"ר וודאווינסקי פון ווארשא. די וואהל-ליסטע פון די רעוויזיאניסטען האט נומער 4.

א קינד

אראפגעפאלען פון 1. שטאק.

(–) אויף בזשעזשינער 23 איז די 6 יעהריגע רבקה טראנאוש אראפגעפאלען פונ'ם באלקאן. הגם ס'איז געווען ארום 7 פריה, איז זיך באלד צוזאמענגעלאפען א גרויסער עולם. מ'האט ארויסגערופען די פאגאטאוויע. דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט ביים קינד א מוח-ערשיטערונג. דער צושטאנד פון דעם מיידעל איז א שווערער.

ארום פראיעקט צו בויען ביליגע וואוינונגען.

אין וואספערע וואוינונגען נויטיגט זיך לאדז?

(*) ווי בעקאנט האט זיך אנ'אמעריקאנער קאנסארציום שטאטען געווענדעט צו דער רעגירונג מיט א'נ'אפערטע צו בויען א גרויסע צאהל הייזער. די דאזיגע הייזער זאלען נאך 28 יאהר איבערגעהן אין רשות פון דער שטאט. דער מאגיסטראט דארף אבער גאראנטירען פאר'ן דירה-געלד א. ד. גל. אין דער ערשטער רייה נאך ווארשא קומט, לויט דעם פראיעקט, לאדז.

דער דאזיגער פלאן איז איצט אנגעקומען אין דער וואיעוואדזשאפט און אין מאגיסטראט. איינ'ם פלאן טרעטען ארויס א רייה מאמענטען, וואס זענען נישט אנגעהמבאר פאר לאדז, אזוי למשל איז בשום-אופן נישט געוואונשען סיי צוליב היגיענישע טעמים, סיי צוליב טעמים פון עפענטליכער זיכערקייט, אז ס'זאלען זיין קאנצענטרירט אין איין ארט אזוי פיל קליינע הייזלעך פאר ארבייטער און ארימע מאסען. ס'ווערט דעריבער ארויסגערוקט די פאדערונג, אז אין די הייזער זאלען זיין וואוינונגען נישט נאר פון א שטוב מיט א קיך, נאר אויך גרעסערע, כדי די הייזער זאלען קענען בעוואוינט ווערען פון פערשידענע עלעמענטען.

ווייטער מוז דער מאגיסטראט זיך ווכלערען די מעגליכקייט פון איינמאהנען דאס דירה-געלד ביי די לאקאטארען, ווייל ער וועט זיין פאר'ן דירה-געלד פעראנטווארטליך בנוגע דעם קאנצערן.

די אלע פראגען וועלען איצט בעהאנדעלט ווערען דורך פאכמענער און וועגען זיי וועלען אנגענומען בעשלוסען. יעדענפאלס שטעלט זיך אויס די זאך, שוין פון ערשטען מאמענט, פיל קאמפליצירטער, ווי ס'האט זיך געקענט דאכטען אויפ'ן ערשטען בליק.

שילדען-שטייער

מוז מען צאהלען פאר אלע ארויסגעהאנגענע שילדען.

(–) די פארארדנונג וועגען שילדען זעהט פאר, אז פאר אלע שילדען, וואס ווערען ארויסגעהאנגען דארף מען צאהלען שטייער. ס'זענען אבער דא אזעלכע אינסטיטוציעס, געשעפטען א.א.וו. וועלכע זענען מחויב ארויסצוהענגען שילדען ווי למשל אפטייקען, אפטייק-סקלאדען, רעסטאראציעס א.א.וו.

א געוויסער איינהאבער פון אנ'אפטייק-סקלאד האט דעריבער זיך אפגעזאגט צו צאהלען דעם שטייער מאטיווירענדיג עס דערמיט, וואס די שילד הענגט ער ארויס נישט צוליב רעקלאמע, נאר צוליב א פארשריפט פון דער אויפזיכטס-מאכט. די פראגע איז אוועק אין פינאנץ-מיניסטעריום.

איצט האט דער מאגיסטראט בעקומען אנ'אויפקלערונג פון פינאנץ-מיניסטעריום, אז פון אלע שילדען דארף געצאהלט ווערען שטייער, אונאפהענגיג פון דעם צי דער שילד ווערט ארויסגעהאנגען צוליב רעקלאמע צוועקען, אדער צוליב א צוואנג-פארשריפט פון דער מאכט.

געהיימנישפולער טויט פון א אונטער-געווארפענעם יודיש קינד אין לאדז.

מיט א פאר וואכען צוריק איז אין דער יודישער קהלה בעקומען א קריסטין מיט'ן נאמען קריסטינא רענטש פון זאווארזשקע 38 און האט מיטגעטיילט פאלגענדעס:

צו איהר איז געקומען א יודישע פרוי און האט איהר אפגעגעבען אויף צו זייגען א קינד, וואס איז אלט א פאר טאג. די מוטער האט זיך אפגעזאגט צו צאהלען 50 זל. א חודש און האט איבערגעלאזט 25 זל. אזוי ווי ס'זענען שוין אוועק 2 וואכען און די מוטער האט נישט געבראכט די ווייטערדיגע ראטע, פערלאנגט די קריסטין, אז די קהלה זאל איהר בעצאהלען. דערביי האט קריסטינא רענטש געוויזען 2 צעטעלעך, וואס זי האט געפונען ביים קינד אין די ווינדעלעך. איינס אויף פויליש און דאס צווייטע אויף יודיש.

איינ'ם יודישען צעטעל איז געווען א ווענדונג צו דער קהלה בזה הלשון:

ה' ראבינער! דאס קינד איז א כשר קינד פון יודישע עלטערן. צוליב דער קריטישער לאגע זענען מיר נישט אומשטאנד צו ערציהען אונזער קינד. מיר בעטען, אז די קהלה זאל דאס קינד אויסהאלטען ביז אונזער מאטעריעלע לאגע וועט זיך בעסערען. דאן וועלען מיר צוריקצאהלען אלע הוצאות.

אין קהלה האט מען דער קריסטליכער פרוי געענטפערט, אז מ'קען איהר מיט גארנישט העלפען און טראגט איהרע טענות, איז זי אוועק מיט גארנישט.

נעכטען איז קריסטינא רענטש ווידער געקומען אין דער קהלה שוין מיט דעם מעדעלע. נאר מיט דריי צעטלען. די צווייטע וועלכע זי האט געפונען ביים קינד אין די ווינדעלעך און א דריטען – א טויט-צעטעל פון א דאקטאר: דאס קינד וואס איז שוין אלט געווען 7 וואכען איז געשטארבען און זי האט פערלאנגט, אז די קהלה זאל ערלעדיגען אלע פארמאליטעטען און קובר זיין דאס קינד אויפ'ן יודישען בית-עולם.

דער בעאמטער פון ראבינאט האט דעם ענין נישט געוואלט אליין ערלעדיגען און איז מיט דער קריסטין אוועק אין פאליציי. דארט האט מען דעם ענין ערנסט אויפגענומען און די זאך אריבערגעשיקט צו דער פראקוראטור, וועלכע האט דערווייל דאס קינד נישט ערלויבט קובר צו זיין.

מיא'ן ענין האט זיך אויך פערנומען „חסד של אמת".

פייערליכע ערעפנונג פון „טושינקא"

סאנאטאריע פון קראנקען-קאסע.

(ס) אין דער לעצטער צייט האט די קראנקען-קאסע א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט געלענקט אויף צו היילען די פערוואכערטע אין קור-ערטער. ביז איצט זענען ארויסגעשיקט געווארען ביז 2000 פערזאן אין בוסק, קריניצע, טשעכאטשינעק, איגאווראצלאוו, טרוסקאוויעץ, סאלעק, גאסטאלקאוויץ, שטשאווניץ, זאקאפאנע, וויעשי, שמוקלע, וואדזשיסלאוו, ביסטרי, כאיני, אניני, ראבקי.

דורכשניטליך ווערט יעדער אויסגעהאלטען אין קורארט 31 טעג.

אנ'איינענעם סאנאטאריום בויט איצט די קראנקען-קאסע אין טושינעק (היגער פאזשין). זונטאג זאל שוין פארקומען די פייערליכע ערעפנונג. אין צוזאמענהאנג מיט דעם איז קיין ווארשא ארויסגעפאהרען א דעלעגאציע פון דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע מיט ה' קאלושינסקי בראש, כדי צו פארבעטען דעם ארבייטס-מיניסטער יורקעוויטש און א רייה העכערע בעאמטע פון ארבייטס-מיניסטעריום און געזונדהייטס-דעפארטאמענט. צו דער פייערונג זענען אויך איינגעלאדען געווארען פערשידענע געזעלשאפטליכע און קאמונאלע אינסטיטוציעס און פארשטעהער פון דער מאכט און שטאדט-פערוואלטונג.

דער נעכטיגער גרויסער מיטינג

וועגען די וואהלען צום 15. ציוניסטישען קאנגרעס.

(–) אין צוזאמענהאנג מיט'ן פארשטעהענדען 15. ציוניסטישען קאנגרעס, איז נעכטען פארגעקומען א וואהל מיטינג אין זאל פון פילהארמאניע, איינגעארדנעט דורך דער ריכטונג „עת לבנות".

שוין ביים אנהויב האט זיך באלד בעמערקט, אז דער מיטינג וועט זיין א שטורמישער, ווייל די אפאזיציע איז געווען ארגאניזירט און מאסענווייז פערזאמעלט.

ארום האלב 10 אין אוונט עפענט ד"ר ראזענבלאט דעם מיטינג און האלט דערביי א לענגערע רעדע וועגען דער איצטיגער לאגע פון ציוניזם אין צוזאמענהאנג מיט דעם פארשטעהענדען קאנגרעס.

בעת דער רעדע פון ד"ר ראזענבלאט האבען זיך געהערט שטארקע צווישען-רופען, אבער דער רעדנער האט אלעמען געצוואונגען צו בלייבען שטיל.

דערנאך רעדט ד"ר היגדעס פון ווארשא, אויך אין גייסט פון דעם פאררעדנער. אויך דעם ד"ר היגדעס האט די אפאזיציע געשטערט דאס רעדען דורך הילכיגע געשרייען און צווישען-רופען.

דאן בעקומט א ווארט דער פארשטעהער פון די רעוויזיאניסטען ה' קאפעלאוויטש. ביי זיין רעדען ברעכט אבער אויס א שטורם, מחמת דער רעדנער האט נאר געטראפט רעדען צעהן מינוט, אבער נאך א לענגערער צייט האט ער אלץ נישט געוואלט פערלאזען די טריבונע.

אין נאמען פון „על המשמר" האט גערעדט ה' פאלאקעוויטש, וועלכער איז ספעציעל געקומען צו פאהרען פון ווארשא נאך איהם האבען נאך גערעדט: דעפ. משה העלמאן (מזרחי) און ה' יפה פון א"י.

צום סוף האט א לאנגע און אויספיהרליכע רעדע דער פארזיצער פון ציוניסטישען צ. ק. אין פוילען ה' לעווייטע פון ווארשא. ער האט מיט זיין רעדען ארויסגערופען די אלגעמיינע אויפמערקזאמקייט. ער האט געצייכנעט אלע אפאזיציע-רעדנער אין זעהר א גלויבענדער און ערנסטער פארם.

נאך דער שלוס-רעדע פון ד"ר היגדעס איז דער מיטינג האלב 2 ביינאכט געשלאסען געווארען אונטער די טענער פון „התקוה".

ראדיא.

היינטיגער פראגראם:

ווארשא.

12.00 – צייט-סיגנאל; פליה מעטעראלאגישע און פאס-קאמוניקאטען. איבער-פראגראם.

3.00 – ווירטשאפטליכע און מעטעראלאגישע קאמוניקאטען, איבער פראגראם.

5.00 – „די טאטערען אין ליטא" פארלעזונג.

5,25 – „ערויפען-ווינקעל" פארלעזונג.

5,50 – איבער פראגראם. קאמוניקאטען.

6 00 – טראנסמיסיע פון טאנץ-מוזיק פון „גאסטראנאמיע".

7,00 – קאמוניקאטען פון פ.א.ט.

7,15 – פערשידענעס.

7 35 – „זייטיגע אגענט" פארלעזונג.

8 00 – לאנדווירטשאפטס-קאמוניקאט.

8 30 – פאפולערער-קאנצערט: טראנסמיסיע פון „דאליגא שווייצארסקא" אין 3 טיילען.

10 00 – פליה - מעטעראלאגישער קאמוניקאט, צייט - סיגנאל, קאמוניקאטען פון פאליציי א.א.ס, איבערן פראגראם.

ועלבסטמארד אין געריכט

א שווינדלערין ווערט פערמשפט אויף 1 יאהר תפיסה, פער'סמ'ט זי זיך נאכ'ן אורטייל.

(–) וואנדא זיילערט האט זיך בעקענט פאר צוויי יאהרען מיט מאריאן לוטשע (פאמארסקא 68) און פארשטעלענדיג זיך אלס אגענטין פון א רייה ערנסטע האנדעלס-הייזער, האט אויסגענארט ביי איהר 6,000 זלאטעס. נעכטען איז פארגעקומען איהר פראצעס אין קרייז-געריכט. בעת'ן פראצעס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז זייל. איז שוין אמאל געריכטליך געווען בעשטראפט פאר שווינדלערייען. דאס געריכט האט זי פערמשפט אויף א יאהר תפיסה.

נאכ'ן איבערלייענען דעם אורטייל האט זיילערט געבעטען דעם פאליציאנט, אז ער זאל איהר ערלויבען ארייין אין קלאזעט. דארט האט זי אויסגעטרונקען קארבאל.

מ'האט באלד ארויסגערופען די פאגאטאוויע. דער דאקטאר האט איהר ערטיילט די ערשטע הילף און אין א שווערען - צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל. די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג, כדי פעסטצושטעלען, ווי אזוי זיילערט האט בעקומען דעם סם.

א קראקאווער

בעגעהט זעלבסטמארד אין לאדז

(–) נעכטען אין אוונט איז אין פוילער אויף ציגעל-גאס 50 אריינגעקומען אנ'אומבעקאנטער, זיך פערקליבען אין א פינסטערען ווינקעל און אויסגעטרונקען א פלעשעלע ליזאל. מ'האט איהם בעמערקט, ווען ער איז געלעגען א פער'חלש'טער. דער דאקטאר פון דער פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט די ערשטע הילף און אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט איז עס געווען דער 36 יעהריגער זכאריאש גערטנער, א קראקאווער מאלער. די סבות פוני'ם זעלבסטמארד זענען אומבעקאנט, זיין צושטאנד איז האפנונגסלאז.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16,
Telefon 11-24
מינערליכע- און קינדער - קראנקהייטען.
נעמט אן פון 7–8, זונטאג פון 3–4

פארוואס דער רײַכער אמעריקאנער האט חתונה געהאט מיט'ן זשאַרקאווער אָרים מיידעל

א סענסאציאנעלע ראמאנטישע געשיכטע.

(–) מיר האָבען שוין פריערדיגע וואָך באַשריבען וועגען דער סענסאציע, מיט וועלכער ס'קאָכט דאָס שטעטעל זשאַרקאָוו, ד. ה. וועגען דעם רײַכען אַמעריקאַנער מאַקס לעווטאָן, וועלכער איז געקומען קיין זשאַרקאָוו און גענומען פאַר זײַן זוהן אַ כלה אַן אָרים משפּחה'דיג מיידעל.

אין זשאַרקאָוו הערט מען נאָך אַלץ נישט אויף רעדען וועגען דעם. מען פילאָזאָפירט זיך כּסדר און מ'זוכט די סבּות וואָס האָבען געצוואונגען דעם רײַכען מאַקס לעווטאָן פון דעטראָיט צו זײַן אײַנגעשטאַנען, נישט לאָזען זיך פון קיינעם איבעררעדען און נעהמען פאַר זײַן זוהן קיין אַמעריקע דאָס אָרימע מיידעל.

מ'האָט שוין אַפילו געפּרובט זוכען אַ באַשייד אויף דעם רעטעניש — אַ חלום; אָבער אַט האָט זיך ערשט איצט אַרויס־געשטעלט, אַז די אמת'ע און אײנציגע סיבּה פון דעם סענסאציאָנעלען שידוך איז גאָר אַ מעשׂה, וועלכע ציהט זיך שוין זעהר לאַנג און הויבט זיך אָן נאָך דאַן, ווען מאַקס לעווטאָן איז נאָך אַליין געווען אַן אָרימער בחור אין זשאַרקאָוו און אַפילו נישט געטרוימט, אַז ער וועט אַמאָל זײַן אַ בעזיצער פון אַ וואָלקענקראַצער אין דעטראָיט.

ווען מאַקס לעווטאָן — דאַן נאָך לעוו־קאָוויטש — איז געווען אַ יונגער בחור אין געוואוינט בײַ זײַנע עלטערן אין זשאַרקאָוו, האָט ער זיך פאַרליבט אין אַ מיידעל און מיט איהר בעשלאָסען חתונה צו האָבען. זײַנע עלטערן, הגם נישט קיין גבירים, אָבער דערפאַר מיוחסים, האָבען בשום אופן נישט דערלאָזט, אַז זייער זוהן זאָל חתונה האָבען מיט אַן אָרים מיידעל.

מאַקס האָט דעריבער בעשלאָסען צו פאַרמײַדען זײַן געליבטע כלה און מיט איהר אַוועק אין דער ווײַטער וועלט. האָט זיך ווידער אָנגעשטעלט פאַר מאַקס'ן די פראַגע: געלד. וואו נעהמט מען געלד אויף רייזע־הוצאות פאַר צוויי פערזאָן, אַז אַליין איז ער פאַרשטויסען פון אַלע זײַנע קרובים און עלטערן, וועלכע ווילען מער פון איהם נישט הערען און געדענקען.

האָט זיך אָנגערופען מאַקס'עס אַ שוועסטער און זי האָט איהם אויסגעבאָרגט אַ גרעסערע סומע געלד און ער איז אַוועק קיין אַמעריקע, צוזאַמען מיט זײַן כלה.

מאַקס'ען האָט אין אַמעריקע אָנגעהויבען געהן אַלץ בעסער און בעסער.

מאַקס פלעגט זיך אָפט דורכשרײַבען מיט זײַן שוועסטער און איהר קינדער נישט פאַרגעסען איהר גוטע האַרץ, וואָס זי האָט פאַר איהם אַרויסגעוויזען, העלפענדיג איהם אַוועקצופאָהרען, און ממילא איהם געהאָלפען פאַרבינדען אַ לעבען מיט זײַן האַרצענס־געליבטע.

מיט 3 יאָהר צוריק איז מאַקס לעווטאָן געקומען אויף אַ לויזט־רייזע אין זײַן אַלטער היים. ער האָט אָבער דאַ שוין נישט געטראָפען זײַן שוועסטער, וועלכע איז מיט אַ צײַט צוריק געשטאָרבען. דערפאַר האָט ער געטראָפען זײַן שוואָגער מיט זײַן שוועסטער־טאָכטער, — אַ יונג מיידעל.

דאַ איז בײַ מאַקס'ן דורכגעלאָפען דער געדאַנק, אַז די איינציגע און בעסטע בעצאָהלונג פאַר זײַן שוועסטער'ס איידעלער טהאַט, וועט זײַן — אַז ער וועט זײַן זוהן חתונה־מאַכען מיט דער טאָכטער פון זײַן פאַרשטאָרבענער שוועסטער.

און ער האָט זײַן בעשלוס אויסגעפיהרט. ער האָט זיך, פּונקט ווי אַמאָל מיט איהם אַליין, נישט געלאָזט איבער־רעדען פון קיינעם, ענטשיידענדשטעלט זיך אַלע שטערונגען און שוועריגקייטען, און מיט אַ קורצער צײַט צוריק איז מאַקס לעווטאָן, ווי שוין בעוואוסט, געקומען קיין זשאַרקאָוו צוזאַמען מיט זײַן זוהן און — דער שידוך איז געשלאָסען געוואָרען.

אַזוי אָרים האָט דער רײַכער אַמעריקאַנער ברודער שוהן און איידעל אָפּגעדאַנקט זײַן שוועסטער פאַר דעם גרויסען וויזענעם גוטס.

והעיר זשאַרקאָוו צהלה ושמחה..

בורגאַנעם בעפאַלען און שלאַגען אַ יוד. סוחר

ווײַל ער וויל ווי נישט געבען קיין סחורה אויף קרעדיט און פאַרלאַנגט די אַלטע חובות.

(§) נעכטען פאַרנאַכט זײַנען דורך קריסטליכע קונים געקומען אין געשעפט פון מילכיגע אַרטיקלען פון ה' הענעכאָוויטש (נאַרוטאָוויטשער 23) קונים־פרויען. ה'ס טאָכטער האָט אָבער זיי אָפּגעזאָגט צו געבען סחורה אויף קרעדיט, פאַרלאַנגענדיג זיי זאָלען בעצאָהלען די אַלטע חובות.

די חבר'ה לײַט זײַנען דאַן אַוועק און אַ שעה אין זיך אָנגעטרונקען און שפּעטער זײַנען זיי צוריקגעקומען שוין בע־וואָפענט מיט הענט און מעסערס.

דאַסמאָל האָבען זיי שוין געטראָפען אין געשעפט ה' הענעכאָוויטש'ס פרוי און זי האָבען פון איהר פאַרלאַנגט פּיטער אויף קרעדיט. ווען אויך פרוי ה. האָט פאַרלאַנגט בעצאָהלען די אַלטע חובות, האָבען זיי זיך געוואָרפען אויף איהר מיט די פויסטען שלאָגען.

אין דעם מאָמענט איז אָנגעקומען ה' הענעכאָוויטש אַליין און די „סוחרים" האָבען זיך געוואָרפען אויף איהם מיט די מעסערס און העק און אויף די טרו־לאָבען בעקומען שווערע וואונדען.

אַ רעזולטאַט האָט ה' ה. בעקומען מיט אַ מעסער עטליכע שווערע וואונדע. ווען ס'איז אָנגעקומען פּאָליציי זײַנען שוין די שלעגערס נתפס געוואָרען. בעת'ן געיעג איז געלונגען צו כאַפּען דעם אָנפיהרער פון דער באַנדע איינעם יאַנדזשעוסקי (דוואָר־סקאַ 39), וועלכער איז אַרעסטירט געוואָרען. די איבריגע ווערען געזוכט.

די האַנדעלס־לאַגע אין לאָדז.

די בעוועגונג אויפ'ן

בוימוואָל־סחורות־

מאַרק איז די לעצטע טעג געווען נישט קיין אײַנהייטליכע. ס'האָט געהערשט אַ פאַדערונג אויף אַ רייהע זומער־אַר־טיקלען, ווייסצײַג און ווינטער־סחורות. דאַגעגען האָט מען געפאָדערט וועהניג ווייסצײַג און ווינטער־סחורות. די פער־קויפס־בעדינגונגען זײַנען געווען אַמ־העננגיג פון'ם סוחר, אין אַלגעמיין אַבער־טייל מזומן און די רעשט וועקס־לען.

די פרײַזען אויף בוימוואָל־סחורות און ווייסצײַג זײַנען געשטיגען, ווי מיר האָבען עס פריהער פאָראויסגעזעהן. די זומער־ און ווייסצײַג־אַרטיקלען — אויף 2—3 פּראָצ. און ווינטער סחורות — אַפילו ביז 5—6 פּראָצענט.

די שלאַקס־רעגענס שאַפען אַ שלעכטע שטימונג אין מסחר. די זריעות אויף די פעלדער זײַנען נישט קיין גלענצענדע און האָבען זיך אין פיל ערטער פאַרערגערט, דאָס קען גורם זײַן צו דער פאַרקלענערונג פון דער קאָנסומ־ציע דורך דער אָפּשוואַכונג פון דעם פּויער'ס קויפּ־מעגליכקייטען. יעדענ־פאַלס מיט דעם צושטאַנד פון דער גע־רעטעניש זײַנען שטאַרק פאַרבונדען די סוחרישע אויסזיכטען.

קיין שום ענדערונגען זײַנען נישט אײַנגעטראָטען אויף דעם

קאַמגאַרן־מאַרק.

די פאַבריקען אַרבייטען ווײַטער זעהר שטאַרק און בריטען זיך צום ווינטער־סעזאָן. קיין סחורה־זאַפּאַסען האָט קיין נישט אין מ'רעכט זיך אויף אַ זעהר לעבעדיגען סעזאָן. אין דער בראַנזשע זײַנען קיין פּראָטעסטען כמעט נישט געווען און דעריבער ווילען אַלע סוחרים קענען בעקומען דעם גרויסען קרעדיט, וואָס אין דער בוימוואָל־סחורות איז נישט דער פאַל.

אַ שטאַרקע אויפלעבונג איז שוין גע־ווען צו בעמערקען די וואָך מיט

שטרײַך־גאַרן סחורות.

אַ גרויסע פאָדערונג איז געווען אויף וועלכען; דעקינג האָט מען גענומען בלויז וועקסלען אויף 3—4 חדשים און אין אויסנאַהם פאַלען — אַ פּאָר פּראָצענט מזומן.

אויף אײַניגע סאָרטען

בוימוואָל־גאַרן

האָט געהערשט אַ שטאַרקע נאָכפראַגע. די פערקויף בעדינגונגען זײַנען גע־בליבען ווי פריהער: טייל מזומן, טייל אין וועקסלען מיט אַ טערמין ביז 3 חדשים. די פאָדערונג אויף בוימוואָל־גאַרן, בפרט אויף אײַנצעלנע סאָרטען, האַלט אין איין וואַקסען, צוליב'ן אָנ־קומענדען ווינטער־סעזאָן.

דער שמוגעל קיין סאָוויעט־רוסלאַנד.

אין משך פון יאָהר 1926 האָט זיך בעדייטענד פאַרקלענערט דער עקספּאָרט פון לאָדזשער סחורות קיין ראַטען־רוס־לאַנד. דער אײנציגער אַרטיקעל, וואָס זײַן עקספּאָרט איז געוואַקסען אַפילו אין 1926, איז געווען בוימוואָל־גאַרן. אין דערזעלבער צײַט האָט זיך אָבער בעדייטענד פאַרגרעסערט דער שמוגעל פון לאָדזשער סחורות איבער דער סאָוויעטישער גרעניץ.

הגם ס'זײַנען נישט פאַרהאַן קיין שום ציפערן וועגען דער גרויס פון דער קאָנטראַבאַנדע, איז מען אָבער זיכער, אַז דער שמוגעל פון פערשידענע מאַ־ניפאַקטור־סחורות פון לאָדז קיין ראַ־טען־רוסלאַנד מאַכט אויס ביז 20 פּראָ־צענט פון דעם אַלגעמיינעם סכום לע־גאַל עקספּאָרטירטע סחורות, ד. ה. אַנ־ערך 50,000 קילאָגראַם.

אַ ת״ק דעם דאָרף נאָך גענומען וואַ־רען אין אַכט, אַז דער קליין־שמוגעל איבער דער רוסישער גרעניץ, וואָס לאָזט זיך נישט בערעכנען, איז זעהר בעדייטענד.

איצט נאָכ'ן איבעררייסען די האַנ־דעלס־בעציהונגען מיט ענגלאַנד, ווע־לען די פאָדערונגען אויף לאָדזשער טעק־סטיל־סחורות שטאַרק אויסוואַקסען און אין די סוחרישע קרײַזען רעכענט מען זיך דעריבער מיט אַ פאַרשטאַרקענדען בעדייטענדען עקספּאָרט פון טעקסטיל־סחורות קיין סאָוויעט־רוסלאַנד אויף אַ לעגאַלען און אומלעגאַלען וועג.

Dr. **Z. Rakowski**

ספּעציאַליסט פאַר אויערען־, נאָז, האַלז־ און לונגען־קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפאָן 27-81

אָרדינירט פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לאַנשיצער קראַנקען־קאַסע פון 10—11 און נ. מ. פון 2—5

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

גאַסטראָלען פון די ליבלינגס־געסט אויס אַמעריקע

אננא און היימאַן יאַקובאָוויטש

שבת, דעם 30־טען יולי האַלב 4 נאָכמיטאָג צו ביליגע פרײַזען די גרויסע סוקסעס־פּיעסע, וועלכע האָט געהאַט אַ גרויסען ערפאָלג

איהר גרויסער סוד

לעבענסבילד אין 4 אַקטען מיט געזאַנג פון זאָלאָטאַרעווסקי. רעזשי: היימאַן יאַקובאָוויטש. הויפּט־ראָלען: „נינאַ"—אננא יאַקובאָוויטש, „פּראָפ. ווײַדעל" היימאַן יאַקובאָוויטש

שבת, דעם 30 טען 9 אין אָוונט נײַע אויפפיהרונג לויט אַמעריקאַ

די מאַמע פון דער וועלט

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג פון זאָלאָטאַרעווסקי. רעזשיסירט דורך היימאַן יאַקובאָוויטש. הויפּט־ראָלען „מרים"—אננא יאַקובאָוויטש „דער גנב"—היימאַן יאַקובאָוויטש

אננא יאַקובאָוויטש זינגט צוויי נײַע לידער.

זונטאָג, ד. 31. יולי, 9 אָוו. אויפ'ן אַלגעמיינעם פאַרלאַנג פון פּובליקום

די גרינע כלה

לעבענסבילד אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון סיגאַל, רעזש. היימאַן יאַקובאָוויטש. הויפּט־ראָלען: „גאָלדעלע"—אננא יאַקובאָוויטש, „וועלוול"—היימאַן יאַקובאָוויטש

מאָנטאָג, דעם 1־טען אויגוסט 9 אַ זייגער אין אָוונט

גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 80 גר. ביז 2.50

געלד, ליבע, שאַנדע

אין 4 אַקטען פון זאָלאָטאַרעווסקי. הויפּט־ראָלע „סאָניאַ"—אננא יאַקובאָוויטש.

אננא יאַקובאָוויטש זינגט אַ נײַ ליד „דער מאַראַל־פּרעדיגער".

ס'נעמט אָנטייל פרויען: בעזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, פאָרערמאַן. מענער: אָריעל, אײַזענבערג, באַלאַבירסקי, האָמבורגער, מאַכאַראָווסקי, נײַהויז, פּאָליאַנסקי צווייליך

אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאַן. בינע־לייטער: מאַכאַראָווסקי.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע־קאַסע.

אָנאָנס! אין פאַרבערייטונג די גרויסע קאָמישע פּיעסע מיט געזאַנג און טענץ „די פּוילישע חתונה".

די אַלגעמיינער שטרייק אין לאָדז וועט נישט זײַן.

(§) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער קרייז־קאָמיסיע פון די פּראָפעסיאָנעלע פאַראייניגען צוזאַמען מיט פאָרשטעהער פון 20 פּראָפעסיאָ־נעלע פאַראיינען.

ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען פּראָקלאַמירען אַן אַלגעמיי־נעם שטרייק צו אונטערשטיצען די שטרייקענדע בוי־אַרבייטער.

נאָך אַ דיסקוסיע פון 7 אָוונט ביז 12 בײַנאַכט איז בעשלאָסען געוואָרען קיין אַלגעמיינעם שטרייק נישט צו פּראָקלאַמירען.

פאַר אַ שטרייק האָבען געשטימט 5 פאַראיינען, דאַגעגען — 4, די איבריגע 11 האָבען זיך אָפּגעהאַלטען.

פּראָטעסטירטע וועקסלען.

ווי וועהען מיר אויס הײַנט און פערגלײַך מיט פאַר דער מלחמה.-הײַנט איז דער עולם מעהר „פּראָטעסטאַנטיש"...

(§) לויט אַ סטאַטיסטיק, וואָס איז דורכגעפיהרט געוואָרען בײַ די לאָדזשער רעיענטען, ווײַזט זיך אַרויס, אַז אין חודש יאַני זײַנען אין לאָדז פּראָטעס־טירט געוואָרען 12 275 וועקסלען אויף דער אַלגעמיינער סומע פון 774 383 זלאָטעס; אין פעברואַר חודש — 16.673 וועקסלען אויף אַ סומע פון 3.910 929 זלאָטעס.

אין די פריהערע 3 חדשים זײַנען אין לאָדז פּראָטעסטירט געוואָרען 46 842 וועקסלען אויף אַ סומע פון 11,858 869 זלאָטעס.

כדי צו האָבען אַ שטיקעל בילד פון דער איצטיגער לאַגע אין לאָדזשער האַנ־דעל איז נאָר כדאי אָנצווײַזען, אַז לויט דער סטאַטיסטיק פון דער לאָדזשער בערזע, זײַנען אין יאָהר 1910 פּראָטעסטירט געוואָרען אין לאָדז 47 000 וועקסלען. אין די קריטישע יאָהרען 1911 און 1912 — צו 80.000 וועקסלען.

דאָס הייסט, אַז יעהרליך אַזוי פיל, וויפיל הײַנט אין אַ קוואַרטאַל.

דורכשניטליך ווערען איצט אין לאָדז פּראָטעסטירט 17.000 וועקסלען אַ חודש.

א ראַוועער

איבערגעפאָהרען א 12 יעהריג יונגעלע.

(–) דינסטאָג אַרום 7 אין אָוונט איז עמעס אַן'אומבעקאַנטער מיט אַ ראָווער אָנגעפאָהרען אויפ'ן 12 יאָהרי־גען יעקב רוזשיצקי (קאָנסטאַנטינער 15). דאָס יונגעל איז געפאַלען און זיך שטאַרק צוקלאַפּט דעם קאָפּ. די שטאָ־טישע פּאָגאָטאָוויע האָט איהם אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. דער ראָווערִיסט איז אַרעסטירט געוואָרען.

די מאָסקווער אַרטיסטען פון „הבימה"

האָבען אויך אָנערקענט, אַז די שענסטע פאָטאָגראַפיעס. פּאָר־טרעטען ווערען קינסטלעריש אויסגעפערטיגט נור אין דעם

— ערשטקלאַסיגען פאָטאָגראַפישען אַטעליער —

„PARISIENNE"

69 בזשעזשינער 69

צופאָהר מיט'ן טראַמוואַי נומער 1.

יודישע מאַמע העלפט אַ קריסט פערפיהרען איהר איינציגע טאָכטער און פיהרט זי דערנאָך אַליין צום שמד

אַן׳אונגלויבליכע, אָבער אמת׳ע געשיכטע, וואָס האָט נאָר-וואָס פּאַסירט אין אַ שטעטעל נעבען קאָוונאָ.

דער פּריצישער זוהנדעל און דעם קצב׳ס טאָכטער.

פאָרגעקומען איז די זאַך אין דעם קליין-שטעטעלע מוסניק, עטליכע שעה רייזע פון קאָוונע. דאָרטען וואוינט אַ יודישער קצב, אין דעם הויז פון דעם פּוילישען פּריץ קאַליאַשקאַ. האָט דער פּריץ אַ זוהן יאַן; האָט זיך דער זוהן פערליבט אין דעם קצב׳ס איינציגער טאָכטער, וועלכע איז טאַקע אַ בילד שעהנע און זעהר אַ צאַרטליכע.

אינטערעסאַנט איז, אַז די ליבע איז פון אָנפאַנג אָן געווען אַן׳אומנאַטירליכע. ווען דער יונגער פּריצישער זוהן יאַן האָט צום ערשטען מאָל דערזעהן דעם קצב׳ס שעהנע טאָכטער, איז ער שוין אַלט געווען איין-און-צוואַנציג יאָהר, און זי — נישט מעהר ווי צוועלף יאָהר. דאָס איז געווען מיט דרייצעהן יאָהר צוריק, דאָס הייסט פּונקט פאַר דער מלחמה. גיטעלע, דעם קצב׳ס טאָכטער, נישט קוקענדיג אויף איהרע צוועלף יאָהר, איז געווען שוין דאַן קערפּערליך פיין אַנטוויקעלט, הויך און שלאַנק, מיט צוויי לאַנגע שוואַרצע צעפּ אויף איהרע קיילעכדיגע קינדערשע אַקסלען...

דער יונגער פּריצ׳ישער זוהן האָט גענומען קומען אָפטער אין שטעטעל און אָפּזיצען שטונדען-לאַנג ביי דעם קצב, זיך צוקוקענדיג ווי די שעהנע גיטעלע שפּילט זיך מיט איהרע חבר׳טעס. יאַן פלעגט איהר אָפטמאָל ווערפען אַ כאַפּ טאָן, אַ זעץ טאָן אויף זיינע קניע, אַ קוש טאָן, פלעגט זי זיך שטענדיג אַרויסרייסען פון זיינע הענד. דעם 21 יאָהריגען יאַנ׳צן פלעגט עס פערדריסען און ער פלעגט זיך נאָכיאָגען נאָך איהר. איהר מוטער פלעגט אָבער שטענדיג זיין אין שטוב, און זי פלעגט שרייען און שלאָגען איהר 12-יאָהריגע טעכטערל, פאַרוואָס זי ברענגט אַריין אין כּעס דעם יונגען פּריץ... „וואָס וועט ער דיר טאָן, דו קאַלב? וואָס האָסטו מורא, דו ציג? ער וועט דיר אָפּבייסען?"..

גיטעלע פלעגט אָבער ווייכען פון איהם, ווי פון פייער, פּונקט ווי איהר קינדערשע הערצעל וואָלט איהר געזאָגט, אַז דער יונגער פּריצ׳ל יאָגט זיך נאָך איהר נישט אומזיסט. און אַלע סטראַשונקעס פון איהר מוטער, אַז זי זאָל ווערען מעהר צוגעלאָזען צום גרויסען יאַנ׳ען, האָבען אויף איהר נישט געקענט ווירקען...

דער קריג צושיידט זיי.

יאַנ׳ס וויזיטען אין דעם קצב׳ס דירה זענען געוואָרען וואָס ווייטער אַלץ אָפטער. ער האָט געפלאַקערט ווי אַ פייער צו דער 12 יעהריגער גיטעלע. ס׳האָט אָבער פּלוצלונג אויסגעבראָכען דער וועלט-קריג, און מען האָט אַלע יודען פון ליטע אַרויסגעטריבען פון זייערע ערטער. איז דער קצב מיט זיין גאַנצער פאַמיליע (אַחוץ זיין ווייב און טאָכטער, פערמאָגט ער נאָך אַ פּאָר עלטערע זיהן) פערוואָגעלט געוואָרען אין די ווייטע גובערניעס פון רוסלאַנד. יאַן קאַליאַשקאַ איז אָבער געבליבען דאָ ביי זיין פאָטער, דעם פּריץ.

ער האָט די קליינע גיטעלע, דעם קצב׳ס טעכטער׳ל, נישט געקענט פערגעסען. זי פלעגט שטעהן פאַר זיינע אויגען טאָג און נאַכט.

די בלוטיגע מלחמה האָט זיך געענדיגט. אַלע ליטווישע יודען האָבען זיך צוריקגעקעהרט אין זייערע פריהערדיגע מקומות, און אויך דער מוסניקער קצב איז אין אַ שעהנעם פריהמאָרגען צוריק אָנגעקומען אין שטעטעל מיט זיין גאַנצער פאַמיליע. זיין אַמאָליגע דירה אין פּריץ׳ס הויז איז שוין געווען פערנומען דורך אַ קריסט. ער האָט גענומען זוכען אַ וואוינונג אַנדערשוואו, נאָר דאָס איז געווען זעהר שווער, ווייל אַ גרויסע צאָהל הייזער זענען אין קריגס-צייט חרוב געוואָרען. און דער קצב האָט זיך נישט געהאַט וואו אַהינצוטאָן.

דערווייל האָט זיך יאַן, דעם פּריץ׳ס זוהן, דערוואוסט, אַז דער קצב מיט זיין פאַמיליע זענען צוריקגעקומען; איז ער, ווי אַן׳אונטערנעהמער, געלאָפען אין מוסניק זיי אָנקוקען. האָט ער דאָ דערזעהן גיטעלע׳ן, דעם קצב׳ס טאָכטער, און איז שיער נישט משוגע געוואָרען פאַר שמחה זי איז שוין דאַן געווען אַ מיידעל פון אַ יאָהר ניינצעהן, און זי איז געווען אַזוי פּרעכטיג, אַזוי רייצענד אויפגעוואַקסען. די פריהערדיגע אונגאַטירליכע ליבע צו דעם קליינעם און רייטען מיידעלע מיט די לאַנגע און שוואַרצע צעפּ, האָט זיך איצט פערוואַנדעלט אין אַ מעכטיגער ליידענשאַפט צו דער פאָלקאָמער פרויענצימער. ער איז געוואָרען פערבלענדעט און פער׳שכור׳ט, און האָט געפיהלט, אַז איצטער איז זיין לעבען פערבונדען מיט איהר, נאָר מיט איהר...

יאַן ווערט ווידער אַ שטענדיגער איינגעהער ביי גיטעלע׳ן.

האָט ער די ערשטע זאַך געזעהן, אַז דער קצב און זיין הויז-געזינד זאָלען נישט פערפרעמדט ווערען פון איהם. צוליב דעם האָט ער זיי צוריק באַלד אַריינגעזעצט אין זיין פאָטער׳ס הויז. און אַז דער קצב איז ווידער געזעסען אויף זיין אַלטען אָרט, איז יאַן ביי זיי געוואָרען פון דאָס ניי אַ שטענדיגער איינגעהער ווי אַמאָל... דער קצב און די קצב׳טע זענען געווען פון דעם זעהר צופרידען. זיי זענען געקומען פון רוסלאַנד צוריק מיט ליידיגע הענט, און יאַן האָט זיי געבאָרגט געלד צוריק צו עפענען זייער יאַטקע און פלעגט זיי העלפען שטענדיג איינקויפען אויף באָרג בהמות. דער קצב און די קצב׳טע האָבען גאַנץ גוט געוואוסט, אַז יאַן טוט עס נישט אומזיסט, נישט פון מצוה וועגען און נישט פון זייערט וועגען. ער האָט באַגעריש געלייקענט, אַז ער חלש׳ט פאַר זייער טאָכטער. ער האָט עס זיי גאַנץ אָפען געזאָגט. דער טאַטע, דער קצב, פלעגט נעהמען פון יאַנ׳ס הענד דאָס געלד, אָבער ער פלעגט אויף יאַנעק׳ס שדכ׳נען זיך צו זיין בת-יחיד׳קע נישט אָפּרופען אין אָנפאַנג נישט יאָ און נישט ניין; די מאַמע, די קצב׳טע, האָט באַלד געזאָגט יאָ. אָבער, אַז יאַן האָט געפרובט רעדען מיט גיטעלע׳ן גופא, איז זי גאָר געוואָרען שרעקליך בייז: ווי אַזוי דערוועגט ער זיך גאָר אַפילו צו חלום׳ען וועגען אַזעלכע זאַכען?!.. ער האָט איהר גענומען דערצעהלען ווי ער איז פערליבט אין איהר. זי האָט איהם דעראויף געענטפערט קאַלט, אַז ער זאָל איהר, גיטעלע׳ן, לאָזען צורוה... זי איז אַ יודיש קינד און אַן׳ערליך מיידעל, און ער האָט מיט איהר נישט וואָס צו טאָן...

דער פייערדיגער פּאַטש

האָט זיך עס אַזוי געצויגען אַ יאָהר נאָך אַ יאָהר. גיטעלע פלעגט זעהען איהם אויסצומיידען, אָבער יאַן האָט איהר נישט אויפגעהערט צו פערפאָלגען, נאָכצויאָגען, אויסצוזוכען זיין הערץ. איז ער איין מאָל דערגאַנגען צו אַזאַ ליידענשאַפטליכע אויפגערעגטקייט, אַז בעפינענדיג איהר אין דער היים האָט ער פאַר די אויגען פון איהר מאַמען איהר געוואָלט אַרומכאַפּען און אַ קוש טהון. אָבער פּונקט ווי אין די יונגע יאָהרען, האָט גיטעלע אויך דאָס מאָל זיך אַרויסגעריסען פון זיינע הענד און אַז ער האָט געפרובט זי צו בעהערשען אַ ביסעלע, האָט זי איהם אַראָפּגעלאָזט אַ פּאַטש, אַז דאָס צימער האָט געהילכט און איז מיט כּעס אַרויסגעלאָפען פון שטוב...

די מוטער האָט צוגעזעהען די סצענע און איז אויפגעציטערט געוואָרען פון איהר טאָכטערס העזה: צו געבען אַ פּאַטש דעם זוהן פון דעם פּריץ קאַליאַשקאַ, וואָס מען איז ביי איהם אין די הענט יעדע מינוט און וואָס מען איז פערזונקען ביי איהם אין חובות איבער דעם קאָפּ!... נישט אַנדערש, זי איז משוגע, די מויד! — האָט די מאַמע איהר נאָכגעשריגען מיט כּעס:

— וואַרט, דער טאַטע וועט קומען, וועט ער זיך שוין מיט דיר אָפּרעכענען!...

יאַן איז געווען בלייך ווי קאַלך און עס האָט איהם געוואָרפען אַ צאָהן אין אַ צאָהן פון חרפּה.

דער יונגער פּריץ האָט געפיהלט אויף זיין באַק גיטעלע׳ס ברענענדיגע פינף פינגער, און דאָס איז געווען אַזוי ביטער, אַז דער קצב׳טעס זיסע רייד האָבען איהם זיין בלוט נישט געקענט איינשטילען. ער האָט מיט אַ שטאַרקען שטויס אין ברוסט אָפּגעשטויסען די קצב׳טע און איז פערשוואונדען געוואָרען ווי אַ ווינד.

ער בעט זי איבער.

האָט ער עטליכע וואָכען זיך נישט באַוויזען מעהר ביים קצב אין שטוב. דער קצב און נאָך מעהר די קצב׳טע, זענען געווען אויסער זיך. עס איז געווען אָנגעגאַנגען הערבסט צייט, ווען מען קויפט איין בהמות אויף אַ גאַנץ יאָהר צום קוילענען, און אָהן דעם פּריצ׳ס הילף וועט זיי אויסקומען כאָטש פאַרמאַכען די יאַטקע!... דער טאַטע האָט איהר צוגעזאָגט ווי מען צוהאַקט אַ ריב אויף יאַטקע קלאָץ; ער האָט אין איהר קיין גאַנצען אָרט נישט געלאָזען. אַזאַ חוצפה! אַ טאָכטער פון אַ נאַרימען קצב זאָל זיך דערוועגען אַזוי צו באַנעהמען זיך מיט אַ פּריצישען זוהן!

יאַן איז ענדליך געקומען... גיטעלע האָט גלייך פון זיינע ערשטע ווערטער געקאָנט פערשטעהן, אַז ער איז בעקומען נישט פון זיך אַליין. די מאַמע האָט זיך שוין, ווייזט אויס, מיט איהם געהאַט פריהער בעגעגענט ערגעץ-וואו און דערצעהלט, אַז זי, גיטעלע, האָט שטאַרק חרטה, אַז זי וויינט טאָג און נאַכט אויף איהר גראָבקייט... אַז איהר קרענקט זעהר, וואָס ער האָט זיך פון זיי דערווייטערט... און אפשר האָט זי נאָך מעהר ווי דאָס געזאָגט; אפשר האָט זי איהם געגעבען נאָך אַנדערע אָנצוהערעניש׳ן..

יאַן האָט זיך דאָס מאָל געהאַלטען פיל צוריקגעהאַלטענער ווי אין די פריהערדיגע צייטען... ער האָט נישט געשפּגה׳עט מעהר וועגען זיין ליבע און וועגען זיין ליידענשאַפט, נאָר גלאָט — וועגען דעם וועטער, וועגען זיין פאָטער׳ס געשעפטען.

מאָרגען און איבערמאָרגען איז יאַן נישט געווען ביים קצב. דאָס האָט נאָך מעהר איבערצייגט גיטעלע׳ן אין דעם, אַז ער האָט זיך שוין אויסגעניכטערט פון זיין שכרות, וואָרום פריהער פלעגט עס נישט פּאַסירען, ער זאָל דורכלאָזען צוויי טעג נאָכאַנאַנד. אויפ׳ן דריטען טאָג איז ער ווידער געקומען. אָבער ער האָט זיך אַלץ געהאַלטען רוהיג און אַנשטענדיג. איצט האָט שוין גיטעלע צו איהם געהאַט דעם פולסטען צוטרוי...

אין אַ גרויזען פאַרנאַכט...

פּונקט אַ וואָך צייט האָט יאַן נישט באַזוכט דעם קצב. דערנאָך איז ער געקומען אין אַ ווינטיגען און שנייאיגען פאַרנאַכט און געזאָגט, אַז היינט איז ער דאָס לעצטען מאָל ביי זיי, ווייל עס איז שוין אַלץ גרייט צו דער רייזע און מאָרגען פאָהרט ער אַוועק מיט דער מוטער... די קצב׳טע האָט דאָס מאָל שוין גאָר נישט געשטעלט צום טיש אַ סאַמאָוואַר פאַר׳ן פּריצ׳ל, נאָר אַ גאַנצען מאָהלצייט. דער קצב אַליין זעצט זיך נישט עסען מיט אַ שיינעם, האָט ממילא אין שטוב נישט געפעהלט אַ פלאַש בראַנפען. אָבער יאַן אַליין האָט מיט זיך געהאַט אַ גאַנצע פלאַש פייערען קאָניאַק, וואָס ער זאָל נאָר וואָס האָבען געקויפט אויף איין וועג אַריין. האָט מען אָנגעהויבען די גלעזלעך, אויסגעטרונקען, זאַלבעדריט, פאַר אַלעמענס געזונד, און מען האָט צוגעגאָסען און ווידער אויסגעטרונקען, מען האָט זיך שטאַרק צוואַרעמט. גיטעלע האָט נישט געוואָלט טרינקען, נאָר די מוטער איז צו איהר צוגעשאַנען, זי זאָל נישט פאַרשטערען פון קאָמפּאַניע.. האָט זי זיך נאָלאָזען איבערעדען און דער קאָניאַק איז טאַקי געווען אַן׳אויסגעצייכנעטער, אַ שמעקעדיגער, אַ זיסליכער, און דוכט זיך, גאָרנישט קיין שטאַרקער; האָט זי גענומען אַ צווייטען; וואָס מען האָט איהר אונטערגערוקט דעם דריטען און דעם פערטען האָט זי שוין אַליין נישט באַמערקט, ווי זי האָט זיי אַריינגעכאַפּט...

דערנאָך האָט די קצב׳טע זיך אויפגעהויבען. זי האָט געזאָגט, אַז זי גייט שיקען אַהער איהר לייב׳ען, איהר מאַן, פון יאַטקע; זאָל ער קומען, זאָל ער אויך געניסען און אויסטרינקען מיט׳ן פּריצ׳ל, איידער ער פאָהרט אוועק. פון דער יאַטקע אַהער איז אַ גוטע מינוט וועג. און דער קצב מיט זיינע לאַנגע פיס מאַכט נאָר איין שפּריוז, איז ער שוין דאָ... „און איהר, לייבעלע, וועט בלייבען אין יאַטקע אָנשטאָט אייער מאַן! — האָט יאַן געזאָגט, — וועלען מיר זיך דאָך שוין מעהר מיט אייך נישט זעהן, — „פּאָ זייט זשע געזונד!"..

ער האָט אָנגענומען דער קצב׳טעס שמאַלציגע רויטע האַנד און פון שפּ׳רה

די, וועלכע אַזעוו האָט פערראַטען.

בעאַרבייט פאַר׳ן „נייעם פאָלקסבלאַט" לויט פערשידענע מאַטעריאַלען פון ל. בראַנט. (148

אָבער דאָס אונגליקליכע מיידעל האָט געפונען אין זיך אַזוי פיל מוט און גייסט געגענוואָרט, אַז, נישט קוקענדיג אויף די אונמענשליכע וועהטאָגען, האָט זי קיין קרעכץ נישט אַרויסגעגעבען, נישט גערופען קיינעם נאָך הילף, כדי נישט צו פערראַטען די קאָנספּיראַטיווע קוואַרטיר. אָפּגעהענדיג מיט בלוט, האָט זי געוואַרט ביז עס וועלען צו איהר קומען אין דער אָפּגערעדעטער צייט די חברים פון דער פּאַרטיי.

ווען די חברים זענען געקומען, האָבען זיי געטראָפען אַ שרעקליך בילד: דער דיל, דער סופיט, די ווענד זענען געווען בעשפּריצט מיט בלוט, אומעטום האָבען זיך געוואַלגערט שטיקלעך פלייש, אָפּגעהאַקטע פינגער, שטיקלעך ביין. מ׳האָט איהר אָפּגעפיהרט אין אַ פּריוואַטער קליניק, וואו ס׳איז איהר ערטיילט געוואָרען די ערשטע הילף. דאַן איז זי אַוועק אין אַ שפּיטאָל אויף אַ פּרעמדען פּאַס. די וואונדען האָט זי ערקלערט דערמיט, וואָס ס׳איז ביי איהר אין צימער פּלוצלונג פאָרגעקומען אַן׳אויפרייס פון אַ גאַז-מאַשינקע. פון שפּיטאָל האָט זי זיך איינגעכען אויסגעשריבען און ווידער מיט אַ נייעם פּאַס איז זי אַוועק אין אַ צווייטען שפּיטאָל און דאַן אין אַ דריטען.

פון אַטענטאַט אויף דובאַסאָוו׳ן האָבען די טעראָריסטען נישט רעזיגנירט, דער אַטענטאַט איז אויסגעפיהרט געוואָרען דעם 28-טען אַפּריל 1906. ער איז נישט געלונגען. ווען דובאַסאָוו איז דעם טאָג אַרויסגעגאַנגען פון קרעמל נאָך אַ גאָטעסדינסט, איז איהם אַנטקעגענגעגאַנגען באָריס ווגאַראָווסקי, אָנגעטאָן אַלס פלאָט-אָפיציר, מיט אַ באָמבע אין דער פאָרם פון אַ קאָנפעקטען-שאַכטעל, אין האַנד. ווגאַראָווסקי האָט געוואָרפען דאָס שאַכטעל, די באָמבע האָט אויפגעריסען, נאָר עס זענען דערהרג׳עט געוואָרען ווגאַראָווסקי אַליין און דובאַסאָוו׳ס אַדיוטאַנט גראַף קאָנאָווניצין, דובאַסאָוו איז פערוואונדעט געוואָרען.

מיט׳ן אַטענטאַט האָט אָנגעפיהרט אַזעוו פערזענליך. ער איז בשעת מעשה געזעסען נישט ווייט אויף טווערסקאַיאַ גאַס, אין פיליפּאָוו׳ס קאַפע. ווען ער האָט דערהערט דעם אויפרייס, איז ער, ווי ר׳האָט דערנאָך אַליין דערצעהלט, אַרויס פון קאַפע, נאָר ביים אַריינגאַנג איז געשטאַנען פּאָליציי און מ׳האָט איהם נישט געוואָלט דורכלאָזען. ער האָט דאַן געוויזען זיין צייכען אַלס אינזשעניער און מ׳האָט איהם דורכגעלאָזט.

פאַר׳ן אַטענטאַט אויף דובאַסאָוו׳ן האָט מען געמשפּט אַלויז בעניעווסקי׳ן. אַזעוו איז געשטאַנען אין דער שפּיץ פון די טעראָריסטען — און איהר איז נישט געלונגען זיך אויסצובעהאַלטען. זי איז דעם 28-טען אַפּריל אַרעסטירט געוואָרען אין באַברויסקער שפּיטאָל און איז פערשיקט געוואָרען אויף 10 יאָהר קאַטאָרגע.

באָריס ווגאַראָווסקי האָט פאַר׳ן אַטענטאַט איבערגעלאָזט אַ בריף צו די עלטערן, געזעגענדיג זיך מיט זיי, האָט ער געשריבען:

„מיינע טייערע! איך ברענג מיין לעבען אַ קרבן, כדי צו פערבעסערן, אויף וויפיל דאָס ליגט אין מיינע כּוחות, די לאַגע פון פאָטערלאַנד. מיר אַליין איז אויך שרעקליך שווער, וואָס איך ווער אַ מערדער, אָבער אַנדערש קען מען נישט. עס איבערפולט מיך אַ גרויסע רוהיגקייט, אַ פולשטענדיגער גלויבען אין זיך און אַ האָפנונג אויף ערפאָלג. צום עשאַפאָט וועל איך גייען מיט אַן אָפען פנים, מיט אַ שמייכעל אויף די ליפּען. און איהר, מיינע טייערע, דאַרפט אייך טרייסטען דערמיט, וואָס אַזוי וועט מיר גוט זיין. און אייער ליבע צו מיר דאַרפט איהר דאָך שטרעבען נישט דערצו, אַז איך זאָל אונבעדינגט לעבען, נאָר אַז איך זאָל זיין גליקליך... זייט זשע געזונט, מיינע טייערע! אַ דאַנק אייך פאַר אייער ליבע, פאַר אייערע זאָרגען, פאַר׳ן לעבען גופא, וואָס איך ברענג דעם בלוטענדיגע רוסלאַנד אַלס מתנה פון מיין ליבע צו אמת און גערעכטיגקייט. אייער באָריאַ."

גלייכצייטיג מיט׳ן אַטענטאַט אויף דובאַסאָוו׳ן זענען בעמאַכט געוואָרען צוגרייטונגען צום אַטענטאַט אויפ׳ן מיניסטער דורנאָווא און אויף גאַפּאָנ׳ען מיט ראַטשקאָווסקי׳ן. די טעראָריסטען, וואָס זענען געווען פערנומען אַרום דורנאָוואָ׳ן, זענען אויסגעשפּירט געוואָרען און זענען געצוואונגען געווען צו אַנטלויפען.

(פאָרטזעצונג קומט)

פֿאָדער פֿון אויפֿרעגונג האָט ער איהר זאָגאַר אַרומגענומען פֿעסט און זיך מיט איהר צוקושט...

נאָכדעם ווי די קצב'טע איז אַוועק איז נאָך יאַן געזעסן ביים טיש און געשמועסט מיט גיטעלע'ן גאַנץ גמיט־ליך. גיטעלע'ן האָט געוואונדערט וואָס דער טאַטער איז נאָך אַלץ נישטאָ. יאַן האָט כלומרשט אַרויסגעוויזען אומגע־דולדיגקייט, וואָרים עס ווערט דאָך שפּעט. די אָנגעפּרוירענע פֿענסטער זענען געוואָרען אַלץ גרויסער און טונ־קעלער. עס פֿאַלט באַלד צו דער אָוונט... גיטעלע האָט איהם בערוהיגט, אַז מסתמא זענען אין יאַטקע דאָ קונים, אָבער דער טאַטע וועט זיכער באַלד זיין דאָ. יאַן האָט דערוויל ווידער אויסגעטרונקען און זי האָט מיט איהם מיטגעהאַלטען. אָבער וואָס ווייטער איז געווען האָט זי שוין גישט קלאָהר גע־דענקט... זי ווייס נאָר, אַז איהרע גע־דאַנקען זענען איהר אויף אַ ווילע אויסגעלעשט געוואָרען, ווען זי האָט דערפֿיהלט ווי זיינע אייזערנע אָרימס האָבען ווי צוואַנגען אַ כאַפּ גע־טאָן פֿון הינטען איהר לייכטע, שלאַנקע פֿיגור און איהר אַ טראָג געטאָן אין דער ליטעטען... זי האָט זיך געפּרובט ראַנגלען, שרייען. ער האָט אָבער מיט זיינע ליפּען אויף איהר מויל פֿאַרשטיקט איהרע געשרייען און אָהן אויפֿהער צו איהר גערעדט אויף פּויליש: „מאָיאַ קאָכאַנאַ, מיין ליבע, מיין פֿייערע, דו ביזט מיינע, דו ביזט מיינע!"... גיטעלע האָט מעהר נישט געפֿיהלט וואָס מיט איהר טוט זיך... זי איז פֿאַרזונקען גע־וואָרען אין אַ טיפֿען שמערצליכען אומבעוואוסטזיין...

ווען זי האָט זיך אויפֿגעכאַפּט איז יאַן שוין נישט געווען אין צימער. עס האָט שוין געברענט אַ לאָמפּ, וויל עס איז שוין געווען שפּעט אין דער נאַכט. די מאַמע איז געשטאַנען געבען איהר בעט און איהר געלייגט צום קאָפּ קאַלטע וואַסער. גיטעלע האָט בעמערקט איהרע צושויבערטע האָר און איהרע צודריבענע קליידער, האָט זי פֿאַרשטאַנען, וואָס מיט איהר האָט זיך געטראָפֿען... האָט זי אויסגעבראָכען אין אַ געוויין. די מאַמע האָט איהר גענומען טרייסטען; וואָס גע־ווען, מיין קינד, איז פֿאַרפֿאַלען; קיי־נער האָט נישט דערין קיין שולד, און זי, גיטעלע, דאָך אודאי נישט. און אפשר ער, יאַן, אויך נישט. אַ קלייניגקייט, וואָס עס ווערט פֿון אַ מאַנסביל, ווען ער טרינקט זיך אָן... אָבער ער איז אַן ערה־ליכער מאַן און ער וועט איהר נישט פֿאַרלאָזען... די קצב'טע, קומענדיג פֿון דער יאַטקע, האָט איהם נאָך דאָ געפֿו־נען. ער האָט געוויינט און געשוואוירען, אַז ער וועט מיט איהר, מיט גיטעלע'ן, חתונה האָבען!.. ער האָט דאָך איהר אַזוי ליב! ער האָט זאָגאַר געזאָגט, אַז נאָכדעם, וואָס עס האָט פּאַסירט, וועט ער שוין נישט פֿאַהרען אין ערגיץ, וויל ער וויל וואָס גיכער די חתונה מאַכען. כדי איהר, גיטעלעס, שאַנדע צו פֿאַר־דעקען!... אַזאַ ליבער מענש! מען זעהט גאַרנישט צווישען גויים אַזאַ גאָלד... „הער זשע אָן, גאָרעלע, צו וויינען! דיין מזל איז נאָך נישט גאָר אַזאַ פֿינ־סטערער. מיט אַנדערע מיידלעך פֿון דיין שטאַנד טרעפֿט נאָך פֿיל ערגער!"...

(סוף-מאָרגען).

דער פֿאַרשוואונדענער נאָמען.

(ענדע פֿון דער 3-טער זייט).

סטאַמבול און צו שווער אַרויסצו־רעדען פֿאַר זיי. זיי פֿאַרקירצען דעם נאָמען, ווי רופֿען זי אָן פּשוט: „די שטאָדט", איס-טען-פּאָלין". אין שטאָדט אַריין, די איגוואַפּינע שטאָט; זיי פֿאַר־דרעהען אַ ביסעל דאָס גריכישע וואָרט, און עס ווערט — איסטאַמבול, סטאַמ־בול.

און די טראַדיציע פֿון קאָנסטאַנטי־נאָפּאָל-סטאַמבול געהט ווייטער. צוויי קולטורען איינע לעבען דער צווייטער, און ביידע דורכגעגליהט און צעגויסגע־שמאָלצען פֿון דער געשיכטע.

קאָנסטאַנטינאָפּאָל - סטאַמבול ווערט דער צענטער פֿון דער מזרח-וועלט, פֿון דער קריסטליכער און דער מאַכמעדאַ־נישער. דער טערק, דער מוסולמאַן וויל נישט צושטערען. ער האָט יראת הכבוד פֿאַר דער פֿאַרגאַנגענהייט, ער האָט רעספּעקט פֿאַר דעם נאָמען. ער וויל נאָר צוגעבען, איינשטעלען זיין טראַדיציע אין דעם מיטעלפּונקט פֿון דעם געשעהן.

ביז עס קומט דער נייער שטורם, און סטאַמבול ווערט צום צווייטען מאָל איינגענומען, נישט פֿון דער קריסטלי־ליכער וועלט, נאָר פֿון דעם מערב גע־קנעכטעטען שכל.

מוסטאַפֿאַ קעמאַל פּאַשאַ, דער נעכ־טען-צוברעכענדער, דער אומגעש כפֿלי־כער מענש, וויל ווערען אַן אָנהויבער, און אומעטער זיין דיקטאַט ענדערט די טערקישע נאַציאָנאַל-פֿאַרזאַמלונג אין אַנגאָרע דעם נאָמען פֿון סטאַמבול. פֿאַרשוואונדען דער נאָמען און דער זכר פֿון קאָנסטאַנטין. אויף די בריגען פֿון דעם מאַרמאָר-ים שטעהט אַ שטאָט, וואָס הייסט מוסטאַפֿאַ קעמאַל.

נאַפּאָלעאָן האָט עס נישט געוואָגט. ער האָט נישט געביטען דעם נאָמען פֿון פּאַריז, ער האָט נישט אָנגערופֿען קיין איין שטאָדט מיט זיין נאָמען. וויל נאַפּאָלעאָן איז געווען דער גע־שיכטליך פֿאַרוואָרצעלטער מענש. ער האָט צוריקגעגעבען דער וועלט דאָס, וואָס דער רעוואָלוציאָנערער שכל, דער פֿערשטאָנד פֿון דעמאָקראַטיע און מאָראַל האָבען ביי איהר צוגענומען: דעם זין פֿון היסטאָרישער פֿערקניפּט־קייט.

און דערפֿאַר איז נאַפּאָלעאָן געווען שטערניש, און דערפֿאַר איז ער געבלי־בען די לעגענדע פֿון אייראָפּע. ער האָט דערפֿיהלט דעם מיסטישן זמת, אַז עס איז נישטאָ קיין אָנהויב, אַז אַלצדינג איז אַן איבערגאַנג, און אַז דער נעכטען איז פּונקט אַזוי ממשות'־דיג, — אויב נישט מעהר — ווי דער היינט.

אַ כוואַליעדיגער ים. אויפֿגעשטאַר־רעמט, איין רגע נישט ווי די צווייטע. אפֿילו די שטראַנדען פֿון נעכטען פֿאַר שווינדען. עס בלייבט גאָרנישט. נאָר דאָ און דאָרט אַ פּאָר פּונקטען — פֿון זיכערקייט, פֿון פֿעסטקייט, דערמאָנונ־גען אָן אַ ווירקליכקייט, וואָס איז שטאַרקער פֿון דער צייט: רוים, אַטען, ירושלים און פּאַריז.

און ווער ווייסט, ווי לאַנג זיי וועלען נאָך שטעהן? די כוואַליעס דער־נעהען צו זיי אויך. באַלד. אויך זיי.

און די וועלט בלייבט אָן אַ „איך", אָהן אַ פֿערבינדונג, אָהן אַ נאָמען. אויסגעבי בעהט אדם ארויס אין דער אַטענער וועלט און ניט גענומען צו אַלטע־מען, וואָס איז אַרום איהם; דער ניי־ער אדם, וואָס וואַקסט אויס צוביסלעכ־ווייז, פֿאַר אויגערע אויגען; דער ניי־ער אדם, די נייע חוה. בלויז איינער בלייבט פֿון דער אַלטער וועלט — דער אייביגער קין.

אין פֿלאַמען פֿון ליבע און האַס

75)

(ראָמאַן).

ענדליך האָט גרעגואַר איבערגעריסען דאָס שווייגען:

— ווי שרעקליך עס האָט אויף אייך געמוזט ווירקען, פֿריילין אידאַ!

— איך האָב אויף זיך געבעטען דעם טויט...

— צי קומט דען דער טויט שטענדיג, ווען מ'רופֿט איהם!

— האָט דער קראַנקער אויסגערופֿען מיט איראָניע.

— קאַרל האָט אויך אַלץ דערצעהלט?

— אַלץ!

— קורט לעוועטאַל לעבט שוין נישט... נישט וואָהר? ער לעבט שוין נישט...

— ווער זאָגט...

— טאַקי'ן — האָט איהם יהודית איבערגעשלאָגען און אַ טונק פֿון האָפֿענונג האָט זיך אין איהר אָנגעצונדען.

— דערוויל לעבט ער. קאַרל האָט מיר דערצעהלט, אַז היינט אינדערפֿריה האָט מען איהם געזאָלט דערשיסען. פֿאַר־וואָס מ'האָט נאָך נישט אָדורכגעפֿיהרט די עקזעקוציע, ווייס מען דערוויל נישט. ס'געהען אַרום קלאַנגען, אַז דער הויפּט-קאָמאַנ־דיר פֿון דער רוסישער אַרמעע זאָל אַליין מאַכען אַן אינספּעקציע פֿונ'ם מיליטער, און ס'קאָן זיין, אַז צוליב די הכנות צו דער פֿייערליכקייט, האָט מען זיך פֿאַרגעסען אינ'ם געפֿאַנגענעם.

— וואו האָט מען איהם איינגעזעצט?

— נישט ווייט פֿון דאַנען! — האָט גרעגואַר געזאָגט, אָנ־ווייזענדיג מיט'ן פֿינגער אויף אַ צוזוי צו דער פֿאַבריק אויף דער ענטגעגענאיבערדיגער זייט הויף — מ'היט איהם אָבער זעהר שטאַרק...

— אַזוי נאָהענט! — האָט יהודית אַרויסגעשעפּטשעט.

גרעגואַר האָט זי לאַנג אָנגעקוקט.

— צי רעכענט איהר איהם אָפּצוראַטעווען?

— אוודאי! דאָס האָב איך דאָך איבערגעגעבען דעם בחור אין די העגד פֿון די תליינים, מחמת קאַרל האָט אַזוי געוואָלט. און ס'איז אַזוי גויטיג געווען, כדי צו ראַטעווען קאַרל'ען. איך וואָלט דאָך אָבער נישט געוואָלט האָבען אויפֿ'ן געוויסען דעם טויט פֿון יענעם...

— ריכטיג! אָבער וואָס זאָל מען טון?

— וואו האָט מען איהם פֿאַרשפּאַרט?

— אין דעם אינטערשטען פֿאַבריקס-זאַל. דאָס פֿענסטער דאָרט איז מיט קראַטען. טירען זענען דאָרט דאָ צוויי: איין טיר פֿיהרט צום הויף צו, און די צווייטע אין דרויסען. שטענ־דיג שטעהט דאָרט אַ זעלנער אויף דער וואַך.

— ער איז פֿאַרפֿאַלען!

— איך מיין אויך אַזוי! ס'דאַרף געשעהן אַ נס, ער זאָל זיך קאָנען ראַטעווען...

— לײדער, נאָר אַ נס!

יהודית איז אַוועק אין איהר צימער, און זיך אַוועקגעזעצט ווײנען.

— אויב ער וועט שטאַרבען, וועל איך זיך דער'הרג'ענען!

— האָט זי ביטערליך געשלוכצט.

קאַפּיטעל 6.

אויף דער שוועל פֿון טויט.

קורט לעוועטאַל האָט פֿאַרשטאַנען, אַז מיט איהם האַלט עס גאָר שלעכט. אַלץ איז געווען געגען איהם—אַלע אומשטענדען.

ווען מ'וואָלט איהם געכאַפּט מיט געוועהר אין האַנד, וואָלט מען איהם תיכף דערשאָסען אַלס פֿרייעם שיסער.

ווען מ'כאַפּט איהם ווידער, איבערגעטאָן אַלס רוסישער זעלנער, וואָלט מען מיט איהם געמאַכט אַ סוף, ווי מ'מאַכט מיט אַלע שפּיאָנען...

— צום טייוועל מיט דעם אַלעמען! — האָט ער פֿאַרביסען אַרויסגעשעפּטשעט, זיצענדיג אין דער אימפּראָוויזירטער תפֿיסה — ס'לעבען איז מיר שוין מיאוס געוואָרען... טאַ צו וואָס טויג מיר דאָס לעבען?

ער האָט זיך אַוועקגעזעצט אויף דער ערד און געפּרובט איינשלאָפֿען.

נישט אָכטענדיג אָבער אויף דער אומגעהייערער אויסגע־מאַטערטקייט האָט דער שלאָף בשום אופֿן נישט געוואָלט קומען.

ער האָט זיך דעריבער אָנגעהויבען מאַשינאַל אַרומצוקוקען.

דער זאַל, אין וועלכען ער איז געזעסען פֿאַרשפּאַרט, האָט ווייזט אויס, אָנומצלט געדינט אַלס ביוראָ — אַ סימן די פֿלעקען טינט אויף דער פּאָדלאָגע.

ווי ס'האָט שוין גרעגואַר געזאָגט זענען אין דעם זאַל גע־ווען צוויי טירען און איין פֿענסטער.

איין טיר האָט געפֿיהרט אין וואַרטשאַפֿטען-הויף, וואָס איז איצט געווען פֿול מיט רוסישע זעלנער. ענטלויפֿען, אַלזאָ, מיט דער טיר האָט מען נאָרגישט געקענט חלומ'ען.

די צווייטע טיר איז געווען צום דרויסען — ד. ה. צו דער פֿרייהייט...

אָבער — אין דרויסען זענען די גאַנצע צייט געשטאַנען אויף דער וואַך צוויי זעלנער.

— און דאָס פֿענסטער?

דאָס פֿענסטער איז געווען פֿאַרזיכערט מיט אייזערנע קראַ־טעס, און אויך לע'ם איהם האָבען זיך אַרומגעדרעהט בעוואָפֿענ־טע זעלנער.

— ס'איז משיקאָווע צו וויסען, צי די קראַטען זענען פֿעסטע!

קורט האָט פֿאָרזיכטיג געעפֿענט דאָס פֿענסטער, און אויס־ניצענדיג אַ מאָמענט, ווען די זעלנער האָבען זיך אויף אַ ווײַל דערווייטערט, האָט ער אַ טאַפּ געטאָן די אייזערנע פֿרענטען.

לײדער זענען זיי געווען אַזוי פֿעסט איינגעמויערט, אַז מ'האָט גאָר נישט געקאָנט טראַכטען זיי אַרויסצורייסען.

דאָס פֿאַרמאַכען פֿון פֿענסטער האָט מיט זיך אַרויסגערופֿען אַ שאָרך, און קורט האָט באַלד דערזעהן ענטקעגען זיך אַ זעל־נער מיט אַן אָנגעצילטער ביקס.

אַפּזאָגענדיג זיך פֿון אַלע האָפֿענונגען, האָט זיך קורט ווי־דער אַוועקגעלעגט אויף דער פּאָדלאָגע.

(פֿאָרזעצונג קומט).

יורידישע עצות.

פון דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „ניי ם פאלקסבלאט" ענטפערן אויף יורידישע פראַגן, וואָס ווערן צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט"

באַם דערלאַנגען אַ פּראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלייגט ווערן דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די פראַגע ווערט אַריינגע-געבן. אויף פראַגן אָהן קופּאָן וועט מען ענטפער נישט געגעבן ווערן.

גילטיג דעם 23. יולי 1927.

5882. אַ שטענדיגער לעזער פון גלובנע A. D.

פון יאָהרגאַנג 1893 ווערן איבער-הויפט קיין רעזערוויסטן נישט גערו-פען אויף די פאַרשטעהענדע איבונגען.

5883. אַ שטענדיגער לעזער דוד.

ניט ריכטיג, אַז דער זעלבער וועט אַפּקומען בלויז מיט דינען 6 וואָכען. ס'דראָט איהם אַ שטראָף אומשטענדיגער 1 יאָהר, אויב ער וועט נישט זיין ב׳כולת צו פּרובען זיך אויף בעסער סיגנט בעווייזען.

5884. H. 51.

אויף וואָכיגע איבונגען זו יאָהרגאַנג 1890 ווערן גערופען נישט קיין אייג-זאַכע שרעגאָוווצעס, נאָר בלויז אונ-טעראָפיצירען.

5885. M B.

קודם כל דאַרפט איהר זיך איבער-פירען צו דער זעלבער האָט נישט פער-לוירען אין צוזאַמענהאַנג מיט׳, נישט-רעגיסטרירען זיך אין דער בעסטער

צייט אין ערשטן פוילישן קאָנסולאַט די פוילישע בירגערשאַפט.

דעם אומשטאַנד קאָן מען זיך דער-וויסען אין דער געמיינדע, צו וועלכער ער איז צוגעשריבען און פיגורירט אין די בכער פון די שטענדיגע איינוואוי-נער.

וואָס שייך דער דראָהענדער איין שטראָף, איז די זאַך אַזוי:

קוים האָט ער דאָקומענטאַלע בעווי-זען, אַז ער איז זייט׳ן 1917 יאָהר ד. ה. פאַר דער ענטשטעהונג פון דער פוילישער מלוכה שוין געווען אין אויס-לאַנד און איז דאָרט אין משך פון דער גאַנצער צייט אָהן דער קלענסטער הפסקה פערבליבען מינדעסטענס ביז 1922, ד.ה. ביז׳ן סוף פון דער פויליש סאָוויעטישער מלחמה, דראָט איהם נישט קיין שטראָף.

אין אַזאַ פאַל קאָן מען איהם פאַר נישט רעגיסטרירען נישט בעשטראָפען, ווייל דערויף איז שוין חל די אַמנעס-טיע.

אַריינציהען אַזאַ מיליטער פליכטיגען אין אַקטיווען דינסט איז אָבער געזעצ-ליך גאָר דערלאָזבאַר, הגם עס פּראַק-טיצירט זיך שוין נישט.

אין דעם פאַל איז קיין אונטערשיד נישט פון יאָהרגאַנג 1896 ביז׳ן יאָהר-גאַנג 1899.

5886. Sz. L. פון דער אַלעשטאַט.
5887. א. י. יאַקובאָוויטש.
5888. ס-וויטש.
5889. האַכמאַן פון פעטריר.

ווענדען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונ-זער יוריסט אין רעדאַקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

5890. A. B. C.

מען קען אָהן אַ צווייפעל ליציטירען אייערע מאַשינען אויפ׳ן חשבון פון שולדיגען שטייער.

אויב איהר לעבט אויסשליסליך פון דער אַרבייט אויף די מאַשינען, מוז מען איינע איבערלאָזען.

5891. ש. ז. פון אַלעקסאַנדראָווקאַ.

הגם איהר פערנעמט אַ צימער ביי אַ בעזונדערען אַריינגאַנג, סונדערסווע-גען האָט דער הויזט לאָקאַטאָר דאָס רעכט צו פאָדערען פון אייך אַנ׳טנט-שפרעכענדען טייל פון דער אַלגעמיי-נער, סומע וויפיל ער באַצאָהלט פאַר דער וואָהנונג דירה-געלד און נישט ווי אַ-הער לייגט איהם פאַר לויט׳ן פּראָצענט-סוס פאַר 1 שטוביגע וואָהנונגען.

Dr. RÓŻANER

ספעציאַליסט פאַר הויט-, ווענערישע קראַנקהייטען און מגוער-שוואַכע.
היילונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza), Tel. 28-98
צוריקגעקעהרט.
עמפּפאַנג פון 8—10 און 5—8, פרויען פון 3—4
עקסטראַ וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Zapisujcie się
na członków Ligi Obrony Powietrznej Państwa.

נייעסטע און מאָדערנסטע שייטלען
ווי אויך פאַלשע און האַלבע פאַלשעס
פון פרימאַ איטאַליענער האָר, גוטע אויסאַרבייטונג, רעעלע בעהאַנדלונג, בעקומט מען קאַמיענאַ 5, 2-טען הויף לעבען איינגאַנג, 2. שטאָק ביי מאַרושעוסקי.

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאָנסטאַנטינער 5
נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פרי ביז 8 אָוונט.
פרייזען ביליג! פערטיגונג אָהן יעצט׳ליך

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
נעהמט אָן פון 9—12 און פון 3—7 ... 1481

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט
פון דר. מעד. **ב. שמירגעלד**
צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89
רוקענביינער-פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, עמפ-אַמע, אַרטריטיזם, שטוהל-פאַרשטאָפונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון סיזיש שוואַכע קינדער (גרגפען). נאָך דעם ענ-דיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבן אַ צייגניש.
עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

אוי גוואַלט, וואָס טוט מען צום שוויים פון די פיס?
היילט איהר פטור ווערן פוג׳ס שוויס פון די פיס און פונ׳ם שלעכטען ריח, לויפט נעשחינד צום צייטונגס-פערקויפער פיעט-ריקאָווער 21 און קויפט דעם אמת׳ן בעוואוסטען פּראַשעק
„ראַדיקאַל"
אויך קענט איהר דאָרט בעקומען אַ גוט מיטעל צו וואַנצען און ווערים גאַראַנטירט אויף אַ גאַנצען זומער. געדענקט דעם אַדרעס: פיעטריקאָווער 21, ביים צייטונגס-פערקויפער.

שפּאַרט געלד
פון אַלטע בינדעס און קראַוואַטען ווערט איבער-געמאַכט אויף נייע שלייפלעך און קראַוואַטען, ווי אויך פערשידענע בינדעס צו ווענדען, און אויך פון נייע שטאָפען צו ביליגע פרייזען. ביי הערשקאָוויטש, וואָלבאַרסקאַ 31.

צו וואָס זאָלט איהר ליידן פונ׳ם שוויים פון די פיס?
פון וואָס די חויט קריכט אָב און עס מאַכען זיך ראַנעס, ווי אויך פון דעם שלעכטען ריח, וואָס קיין מענש קען נעבען אַייך ניט אייינשטעהן, אַז בלויז פאַר אַ פּאָר גראָשען קענט איהר דאָס אַלעס בעזייטיגען, פּראַשעק „ראַדיקאַל" —-נוצענדיג דעם וועלכער פערהיט אויך גלייכצייטיג דאָס לעדער פון פלאַצען. צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער וועלנאַרוש; אַלט-שטאָט 1. אויך אַ גוט מיטעל צו וואַנצען גאַראַנטירט אויפ׳ן גאַנצען זומער!

פּאָדערט איבעראַל נור פּאַטענטירטע
פעלד-בעטען
פערזאָרגט מיט דער פאַבריקס-מאַרקע
PALMA-PATENT
פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען.
אויך שטענדיג אויף לאַגער און פּרייזען אויסערגעוועהנליך: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, מאַטראַצקעס, קינדער-וועגעלעך, שטעקאָוועס און נעבעטע מאַטראַצען.
ביליגסטע פרייזען! רעעלסטע בעהאַנדלונג! ביליגסטע פרייזען!
לאָדז, פּולנאָצנאַ 24.

אכטונג!
עס ווערען אָנגענומען צוזאַמען מיט נייע געמייזע נייערינם אויף טרוקענע און האַנטשוהען. אַנפראַגען ביי גרינבוים מיידער · שניידער, צעגעל-ניאַנאַ 54, נישט ביי לובאַ נאָלרבערג. 609

Dr. med
STUPEL
Szkolna 12
ספעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכקייט, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 6—9 אין אָוונט

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27, tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-היילאַנשטאַלט, נעהמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

Dr. med.
W. Eychner
פרויען-קראַנקהייטען
און אַקושעריע
זגערזשער 11 טעל. 64-72
נעהמט אָן אין דער לעטשנגצע פעטריקאָווער 294 פון 12—2
פינגע און דער היים פון 8-6 אָוו.

Dr. med.
BRAUN
פּאָלודניאָוואַ 28
טעלעפאָן 40-26
ספעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט
(האָר-אויספאַל)
נעהמט אָן פון 9—12 פרי און פון 5 — 8 אָוונט

עמבולאַטאָריע „עמשעניצע" פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען!
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פרי ביז 7 אָוונט

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	3—4
ד"ר הערשנער	קינדער-קראַנקהייטן	12—9½ 5—4
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכטס קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטליכע קר.	1—3
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטן	12.30—
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1 —
ד"ר בערנשטיין	פרויען און געבורטס-הילף	5—4

אַנאַליזעס-מעדיצין, שפּר רענטגען-שטראַהלען, קוואַרץ-ליכט, בלוט-ונטערזוכונג ... עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פּראַגע — היזיטען אין שטוב. — אין לאַבאָראַטאָריע ווערן געמאַכט אַלע מין אַנאַליזען, ווי אורין, בלוט. 2130

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען אַ רענטגענאָלאָגישער קאַבינעט
עס נעמען אָן:

ד"ר ווילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	10—2 נאָ.
ד"ר לאָזשינסקאַ סמאַראַגאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	3—7

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. אַ. וו.
די לעטשניצע איז אויך מעטיג ווינאַט

והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת?
פאַרוואָס לויפט יעדער אין ביזרנאַ פיעטריקאָווער 17?
ואמרת אליו, ווייל ער וועט זאָגען
— אַז אין דעם ביזרנאַ —
17 פּעטריקאָווער 17
2-טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס׳ווערן פּראַדוצירט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט׳ן אויסטער: קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטערן אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, פּעטיציעס, אַרוואַלאַניעס, רעקורסען, רעגען פּעטער און קאָ-מיסאַריאַט-רעשאַנדרו, ביטעס הייגען דירות און אויסלאַנד ראַזיעשטשען און אין אַלע פּאָליציי-בעציזרקען, שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראַוועניעס, קאַרגע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
ראַכט-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ, פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52
שנעל, רעעל און ביליג!

Popękane ręce

nie są piękne. Ileż to jednak pilnych gospodyń cierpi z tego powodu. Złe i tanie mydła niszczą skórę w okropny sposób i czynią ją brzydką. Istnieje jednak wspaniały środek przeciw temu niedomaganiu. Zakupić należy koniecznie „mydło Kołłontay z pralką", odznaczające się łagodnością w użyciu i najzupełniej nieszkodliwe. Tylko wtedy ochraniamy ręce nasze i bieliznę. Już pierwsza próba wywołuje zachwyt ogólny wśród tysięcy gospodyń. Należy jednak żądać wyraźnie „mydła Kołłontay".

Mydło
KOŁŁONTAY
z pralką
patent.

1845 גענעראַל-פערטרעטער אויף לאָדז:
S. B. Redlic, Łódź, Pomorska 19.

אכטונג ה״ה פריזערם!
מיין פּאַרפומעריע-געשעפט איז פערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע קעלנישע און בלומען-וואַסערן צום פּרייז פון 4 זל. אַ קילאָ, וועזשעטאַל 3 זל., פיקסין—7.80, ווי אויך אַלער-ליי פּריזיער-צובעהער צו קאָנקורענץ-פּרייזען
מיט אכטונג **J. Drukier**
11 ZAWADZKA 11
קומט און איהר וועט זיך איבערצייגען!

צו שטרייכען פוסבאָדען, פענסטער און טירען איז די בעסטע אייל- און לאַק-פאַרב
„ALBALIN"
האַרט און טרוקענט שנעל צו בעקומען נאָר ביי
KOSEL i S-ka
הויפּט-לאַגער
פשעיאַזד 8, טעל. 11-21
פיליע: פּעטריקאָווער 98, טעל. 15-62

Gimnazjum Męskie
z prawami gimnazjów państwowych
L. SZAKINA,
w Łodzi, Piotrkowska 18.
די קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום איז אָפען יעדען דיענסטאָג און דאָנערשטאָג פון 11 ביז 1. 847

אַבאָנעמענטס-פּרייז:
אין לאָדז: אַ חודש — 4 זלאָטעס, — אויף דער פּראָווינץ: אַ חודש — 6 זלאָטעס, אין אויסלאַנד מיט 50 פּראָצענט טייערער. — פאַר׳ן איינשטעלן ... פון די אַנאָנסען איז די רעדאַקציע נישט פאַראַנטוואָרטליך ... גרעסער און קלענער.

אַנאָנסען-פּרייזען:
פאַר מעקסט 15 גראָשען, פּרימאַ 20 גראָשען, אין מעקסט 40 גר., פּרימאַ 60 גראָשען, נעבן מעקסט 10 גראָשען, פּרימאַ 15 גראָשען. — פאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100 פּראָצענט טייערער. אויבען דער שטאָט — 20 פּראָצענט טייערער.
פּוליגראַפער · שורה.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.